

Vysoká škola ekonomická v Praze

Bakalářská práce

2013

Zora Šebová

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta podnikohospodářská

Studijní obor: Arts Management

Název bakalářské práce:

Popelka v kontextu českého a hollywoodského filmového průmyslu

Autor bakalářské práce: Zora Šebová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Hanzlík, Ph.D.

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma
„Popelka v kontextu českého a hollywoodského filmového průmyslu“
vypracovala samostatně s využitím literatury a informací,
na něž odkazuji.

V Praze dne 27. 5. 2013

Podpis

P o d ě k o v á n í

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu své práce panu Mgr. Janu Hanzlíkovi, Ph.D. za čas věnovaný mé práci, odbornou pomoc a užitečné rady, bez nichž by tato práce nevznikla.

Název bakalářské práce:

Popelka v kontextu českého a hollywoodského filmového průmyslu

Abstrakt:

Hlavním cílem práce je popsat využití filmu pro rozvoj filmové destinace jako produktu – a to prostřednictvím srovnání destinačního marketingu vybraných filmových destinací. Pojednání se zabývá hodnocením hollywoodské filmové adaptace příběhu o Popelce (*Pretty Woman*) ve srovnání s jeho evropským filmovým provedením.

Práce se opírá o teorii morfologie pohádky vypracovanou Vladimírem Jakovlevičem Proppem a o způsoby aplikace marketingového mixu na dané destinace.

Klíčová slova:

Popelka, pohádka, proppovské schéma, produkt, film, filmová destinace, destinační marketing

Title of the Bachelor's Thesis:

Cinderella in the context of Czech and Hollywood film industry

Abstract:

The main goal of this work is to describe the use of film on development of film destination as a product - through comparison of destination marketing applied to selected film destinations. This Bachelor's Thesis deals with the evaluation of Hollywood film adaptation of Cinderella's story (*Pretty Woman*) compared with its European film version.

The work is based on the theory of fairytale's morphology by Vladimir Yakovlevich Propp and on methods of application of marketing mix onto selected destinations.

Key words:

Cinderella, fairytale, Propp's scheme, product, film, film destination, destination marketing

Obsah

Úvod	1
1. Žánrové adaptace Popelky u nás i ve světě	3
1.1. Popelka literární hrdinkou	3
1.1.1. Popelka aneb Skleněný střevíček	4
1.1.2. Popelka bratří Grimmů	5
1.1.3. O Popelušce	5
1.1.4. O Popelce.....	6
1.1.5. Popelka	7
1.2. Popelka baletkou	7
1.3. Popelka operní pěvkyní	8
1.4. Popelka v říši muzikálu	10
1.5. Popelka královnou ledové plochy	11
1.6. Popelka na prknech, co znamenají svět.....	12
1.7. Popelka filmovou hvězdou	13
2. Teorie vzniku pohádek a jejich morfologie.....	16
2.1. Morfologie pohádky	16
2.2. Rozbor Erbenova příběhu O Popelce dle funkcí jednajících osob.....	17
2.3. Tři oříšky pro Popelku dle funkcí jednajících osob.....	19
2.4. Pretty Woman dle funkcí jednajících osob.....	20
3. Marketing	22
3.1. Popelka jako produkt.....	24
3.1.1. Film.....	24
3.1.2. Destinační marketing.....	25
3.1.3. Popelka z pohledu filmové destinace	26
Závěr.....	35
Seznam použitých pramenů.....	36
Literatura:	36
Elektronické knihy:	36
Ostatní zdroje:	37
Internetové zdroje:.....	37
Seznam tabulek.....	41

Úvod

Popelka, to je snad nejoblíbenější pohádkový příběh, který zná většina dětí na světě. Právě pohádka o Popelce inspirovala nespočet autorů a umělců k jejímu opakovanému zpracovávání. Každý z nich se snaží Popelku ztvárnit buď klasickým pohádkovým způsobem, nebo naopak výjimečně, pro kouzelnou pohádku zcela netradičně. Nutno podotknout, že pohádkový příběh o Popelce má více variant, které široké spektrum zpracování umožňují. Setkáme se s případy, kdy adaptace ve svém názvu ani v ději jméno Popelky neužívá, nicméně konstrukce příběhu odpovídá pohádce o chudé, rodinou vykořisťované dívce čekající na svého „prince“.

Tato práce se zaměří na fenomén Popelky z několika perspektiv. Pokusí se o analýzu a kategorizaci tohoto pohádkového příběhu z hlediska žánrů a variability uměleckých ztvárnění a popíše odlišnosti mezi jednotlivými verzemi příběhů. Čtenář se tak seznámí s Popelkou v literatuře, baletu, opeře, muzikálu, v činoherním divadle a na ledové ploše, a v neposlední řadě také s Popelkou filmovou, které je velká část této práce věnována.

Teoretická část práce vymezí pohádku jako takovou. Vysvětlí, odkud pohádka pochází, jak by měl pohádkový příběh správně vypadat a co všechno by měl obsahovat, aby kritéria pohádky splňoval. Také se bude věnovat klasifikaci pohádek. Aby byly zjištěné poznatky náležitě podloženy, bude proveden rozbor vybrané literární verze pohádky o Popelce od Karla Jaromíra Erbena. Rozbor odhalí jednotlivé funkce jednajících osob v pohádce, zjistíme tím, zda rozložení funkcí v Erbenově variantě odpovídá obecně uznávanému schématu tak, jak ho vypracoval ruský lingvista Vladimir Jakovlevič Propp. Výběr Erbenovy verze Popelky pro účely výkladu Proppova schématu funkcí jednajících osob nebyl náhodný. Erbenova verze byla zvolena z toho důvodu, že proppovské členění je u ní velmi výrazné a vybrané funkce tak lze poměrně dobře zachytit. Stejná analýza je následně uplatněna i na filmové adaptace Popelky, kde se pokouším zjistit, nakolik si právě tyto příběhy, které jsou původní pohádce někdy velmi vzdálené, zachovávají její rysy. Konkrétně analyzuji *Tři oříšky pro Popelku*, kde považuji za vysoce pravděpodobné, že si adaptace zachovává pohádkové funkce dle Proppova schématu. Naproti tomu film *Pretty Woman*, který nevypadá tak úplně jako pohádka, bude klasickému modelu funkcí jednajících osob a tím pádem i rysům pohádky nejspíše odpovídat méně. Tento předpoklad lze zformulovat v první hypotézu mé práce – v moderních filmových verzích příběhu o Popelce cílených na dospělé diváky se vytrácí pohádkovost a výrazně se tak mění charakter filmového produktu.

Velký prostor bude věnován ekonomické stránce věci. Budu se zabývat marketingovým mixem 4P – tedy produktem, distribucí, cenou a propagací a jeho použitím v oblasti našeho produktu – filmu a filmové destinaci. Pro účely definice filmového produktu volím *Tři oříšky pro Popelku*, u kterých hodnotím úspěšnost filmu v Evropě a současně popisují a odůvodňuji klesající tendenci jeho sledovanosti v České republice. S filmovou destinací jako produktem úzce souvisí termín filmový turismus, kdy se filmoví fanoušci vydávají po stopách svého oblíbeného filmu. S tím spojuji

druhou hypotézu této práce – cílovou skupinou pro filmový turismus zaměřený na objekty, kde se pohádky točily nebo s objektem jinak souvisejí, jsou výhradně děti. Ke srovnání úspěšnosti jednotlivých filmových destinací volím analýzu a popis destinačního marketingu tří vybraných objektů. Konkrétně se zabývám německým zámkem Moritzburg a českým gotickým hradem Švihov, kde se natáčely česko-německé *Tři oříšky pro Popelku*, a americkým Walt Disney Worldem, se kterým je spjata hollywoodská *Popelka* studia Walta Disneyho. Zde stavím třetí hypotézu této práce – filmový příběh o Popelce je v destinačním marketingu západních zemí využíván lépe než v prostředí českém. A to přesto, že v České republice máme velmi bohatou a z hlediska popularity významnou tradici literárních i filmových zpracování.

Než se však dostaneme k samotnému ověřování hypotéz, je nutné příběh Popelky náležitě uvést a představit. Následuje tedy kapitola věnovaná nejrozličnějším zpracováním tohoto pohádkového příběhu, který každoročně, obzvláště v období Vánoc, zpřijemňuje svou kouzelnou a milou povahou vánoční dny nejen dětem, ale také dospělým.

1. Žánrové adaptace Popelky u nás i ve světě

Jak už bylo zmiňováno výše v úvodu, Popelka byla ztvárněna mnoha různými způsoby. Popelčin příběh přilákal spoustu umělců a tvůrců, kteří motiv, jenž se svým původem a námětem řadí mezi pohádky, dokázali zobrazit i jinými, než jen pohádkovými způsoby.

Uvedme, že Popelku si můžeme v několika variacích a obměnách přečíst, zhlédnout ji jako balet, poslechnout si ji jako operu – tradiční či rockovou nebo jako muzikál, a to buď v divadle, nebo na ledové ploše. Navštívit můžeme také divadelní představení a v neposlední řadě Popelku zhlédnout jako film. Faktem je, že Popelku v současné době hrají nejméně tři česká divadla a to nejen jako klasickou činohru, ale také jako balet či pohádkový písničkál.¹

Většina autorů zabývajících se pohádkovým příběhem Popelky často čerpá z knižní předlohy, kdy je nová Popelka buď ztvárněním zcela identickým s původním dílem nebo s drobnými úpravami, či je nové zpracování pouze na motivy předlohy.

Kromě knižní předlohy příběhu o Popelce vycházejí někteří tvůrci ze zpracování, která byla napsána přímo pro jejich žánr. Příkladem uvedme operu *Popelka* italského hudebního skladatele Gioachina Rossiniho z roku 1817. Ta se stala velmi oblíbenou a často hranou. V posledních letech byla inscenována ve Vídeňské státní opeře, v Národním divadle v Brně nebo také v Metropolitní opeře v New Yorku.

Nyní už přejdeme k jednotlivým zpracováním příběhu o Popelce a k jejich shodným rysům a odlišnostem.

1.1. Popelka literární hrdinkou

Abychom mohli pojednávat o jednotlivých žánrových adaptacích, je nezbytné nejprve představit jednotlivá literární zpracování, ze kterých ostatní umělecké žánry ve svých adaptacích Popelky vycházejí.

S prvními zmínkami o dívce, která své štěstí našla díky ztracenému střevíčku, se setkáváme již ve starém Řecku. Příběh zapsal řecký filosof a historik Strabón v 1. století př.n.l. Pojednává o řecko-egyptské dívce Rhodopis žijící v řecké kolonii Nauktaris ve starověkém Egyptě. Jednoho dne, když se koupala, odnesl jí orel střevíc a upustil ho do králova klína v Memfis. Králi se střevíček tak zalíbil, že vyslal své služebníky, aby dívku, jíž střevíc patří, našli a přivedli. Poté se s ní oženil.

Další zaznamenanou verzí *Popelky* je příběh s názvem *Ye Xian*, pocházející z Číny. Byl zapsán ve sbírce *Rozmanité kousky z Youyang*, kterou kolem roku 860 sepsal Tuan Ch'eng-Shih. Hlavní postavou čínského příběhu je dívka Ye Xiang, přátelící se s rybou, která je vtělením její zemřelé matky. Macecha Ye Xian však dá

¹ Národní divadlo, balet Popelka, premiéra 14.4.2011, režie Jean-Christophe Maillot. Národní divadlo Brno, představení Popelka, premiéra 25.9.2011, dramaturgie Martin Dohnal. Jihočeské divadlo, představení Popelka, premiéra 16.2.2013, režie Petr Hašek. Divadlo pohádek, pohádkový písničkál Popelka, premiéra 17.2.2013, režie Jurij Galin.

rybu zabít. Nešťastná dívka schovává její kosti. Ty jsou obdařeny kouzelnou mocí a pomáhají dívce vhodně se obléci na slavnost. Během svého spěšného odchodu ze slavnosti ztrácí střevíček, který najde princ a zamiluje se do ní.

Popelkovský příběh se objevuje i v arabské sbírce pohádek a bajek *Tisíc a jedna noc*, která svou dnešní podobu získala v 16. století. „Sbírku na konci 17. století objevil francouzský orientalista a archeolog Antoine Galland (1646–1715) v Pařížské královské knihovně a přeložil arabský rukopis do francouzštiny.“² Později knihu také vydal.

1.1.1. Popelka aneb Skleněný střevíček

Patrně nejznámější literární verze *Popelky* pochází taktéž z díla Francouze. V druhé polovině 17. století se ve Francii staly velmi oblíbenými příběhy s nadpřirozenými bytostmi a kouzelnými předměty. Autorem dodnes populárních pohádek je francouzský spisovatel Charles Perrault (1628–1703), kterému roku 1697 vyšla sbírka, v dnešní době známá pod názvem *Pohádky matky Husy*. Součástí sbírky pohádek je i příběh o Popelce pojmenovaný *Popelka aneb Skleněný střevíček*.³ Právě z této verze *Popelky* většina ostatních, jiných než literárních, adaptací vychází, přibližme si tedy její děj:

Popelčin otec si po smrti Popelčiny matky bere novou ženu. Ta s sebou přivádí své dvě dcery, které jsou na Popelku velmi zlé a činí jí samá příkoří. Sestry s macechou odcházejí na královský ples, ale Popelku odmítají vzít na slavnost s sebou. Popelka je nešťastná, a objevuje se její kouzelná pomocnice, kmotřička. Posílá Popelku do zahrady pro dýni, kterou dotykem kouzelného proutku mění v nádherný kočár. Stejným způsobem proměňuje myši v koňské šestispřeží, krysu v kočího a ještěrky v lokaje. Nakonec mávnutím kouzelného proutku vyčaruje Popelce krásné šaty. Klade jí na srdce, aby do půlnoci opustila ples, protože úderem dvanácté hodiny kouzlo zmizí a ona se opět stane obyčejnou dívkou. Popelka odjíždí na ples, kde prince a všechny účastníky plesu ohromí svou krásou. Tu si Popelka uvědomí, kolik je hodin, a přechá domů. Další večer Popelka opět odjíždí na ples. Tentokrát však úplně zapomíná na čas, a proto když hodiny odbíjejí půlnoc, utíká tak rychle, až jí z nohy padá malinký skleněný střevíček. Princ ho nachází a vydává prohlášení, že se ožení s tou dívkou, které střevíček padne na nohu. Tak se dostává až k Popelčiny sestrám, ty ho ale ani jedna nenazují. Tu se sama Popelka přihlásí a střevíc zkouší. Princ v Popelce poznává svou princeznu z plesu a ohlašuje svatbu. Zlé sestry se Popelce omluví a dochází mezi nimi ke smíru.⁴

Uvidíme, že se v příběhu od Charlese Perraulta vyskytují některé skutečnosti, od nichž se ostatní literární verze lehce liší. Popelka má dvě nevlastní sestry, na ples odchází dvakrát a její pomocnicí je kmotřička s kouzelným proutkem. V ostatních vybraných verzích se pomocník vyskytuje v podobě lískového keře, krávy a kouzelné komnaty. Ještě uvedme, že Popelka se v závěru se svými dvěma sestrami usmíruje, což není vždy pravidlem. Nejdůležitější motiv je však pro všechny literární verze stejný –

² ČÁSTKOVÁ, Patricie. *Gioachino Rossini, Popelka*. Vyd. Brno: Národní divadlo Brno, 2010, 102 s. Str. 25.

³ ČÁSTKOVÁ, Patricie. *Gioachino Rossini, Popelka*. Vyd. Brno: Národní divadlo Brno, 2010, 102 s.

⁴ PERRAULT, Charles. *Pohádky matky Husy*. 2. vyd. Praha: Albatros, 1989.

Popelčin střečvíček. Podle něj je vždy Popelka nakonec identifikována a šťastně se vdává za prince.

1.1.2. Popelka bratří Grimmů

Po Charlesi Perraultovi se příběhu o Popelce chopili bratři Grimmové, přední němečtí sběratelé německých lidových pohádek a ostatního folkloru. Jejich verze *Popelky* vyšla ve sbírce pohádek z roku 1812–1815. Rovněž zde si Popelčin otec po smrti Popelčiny matky bere novou ženu s dvěma zlými dcerami. I zde se vyskytuje motiv zakázaného královského plesu. Právě v ten den Popelka získává lískový prut, a z něj po zasazení k hrobu zemřelé matky vyroste kouzelný keř. Macecha ukládá Popelce velké množství práce. Zde se poprvé vyskytují Popelčini pomocníci – bílí holoubci, kteří jí s prací pomáhají. Popelka pak pod lískovým keřem po pronesení kouzelné formule nachází krásné šaty. Odchází na ples, kde macechou a sestrami nepoznána protančí s princem celý večer a nakonec mu utíká. Motiv plesu a útěku se v příběhu opakuje ještě dvakrát. Naposledy Popelka ztrácí střečvíček, který se zachytí na smůle, již dal princ potříti schodiště, aby mu už Popelka napotřetí neunikla. Opět princ hledá dívku, která střečvíček obuje. První sestra si proto uřezává palec, druhá patu. Podvod je však vždy odhalen a prince je přivedena Popelka, která bez problémů střečvíček nazouvá. Přilétají holoubci, zlým sestrám vypichují obě oči a nadosmrti je trestají.⁵

V grimmovské pohádce nalezneme některé skutečnosti vyjádřené na pohádku poněkud hrubě, až naturalisticky. Nejvýrazněji vystupuje čin sebezmrzačení obou sester a jejich kruté potrestání holoubky v závěru. Jinak až na odlišnosti ohledně kouzelného prostředku a početnějšího opakování příběh dějově víceméně odpovídá *Popelce* Charlese Perraulta.

1.1.3. O Popelušce

I v Čechách najdeme varianty Popelky, např. z pera české spisovatelky Boženy Němcové, která pohádku *O Popelušce* zařadila do své sbírky *Slovenských pohádek a pověstí* z roku 1857–1858. Popeluška žije se svým otcem, macechou a její dcerou Dorou. V příběhu je motiv královského plesu zastoupen návštěvami kostela, které se odehrají celkem třikrát. Stejně jako v pohádce bratří Grimmů, získává Popeluška lískový proutek. Ve sváteční den všichni kromě Popelušky, která má uloženo vybrat proso z popela a zákaz opustit domov, odcházejí do kostela podívat se na mladého knížete. Popeluška doma v oříšku z proutku nachází krásné šaty. Na pomoc přilétají holubičky, které za ni začnou dělat uloženou práci. Popeluška odchází do kostela, kde nepoznána okouzluje všechny návštěvníky, nejvíce mladého knížete. Motiv rozlousknutí oříšku a odchodu do kostela se opakuje ještě dvakrát, při třetí návštěvě se mladý kníže opět pomazáním schodů smůlou snaží Popelušku zadržet. Získá jen střečvíček a následuje hledání nevěsty až k Popeluščinu stavení. Zlá macecha Popelušku

⁵ GRIMM, Jacob a Wilhelm GRIMM. *Pohádky bratří Grimmů*. Vyd. 2. [i.e. 3. vyd.]. Překlad K Hermann, H Nováková, K Pavlíková. Ilustrace Hedvika Vilgusová. Praha: Aventinum, 20002012, 192 s. ISBN 978-80-7151-205-9.

schovává pod koryto. Dceři Doře je však stříviček malý, proto jí macecha uřezává kus palce. Vše ale odhaluje kohout, který kokrháním prozradí ukrytou Popelušku. Kníže Popelušku a jejího otce odváží s sebou a zlou macechu a její dceru Doru nechává v opuštěné chýši.⁶

Právě pohádka *O Popelušce* od Boženy Němcové byla základní předlohou pro divácky velmi úspěšnou filmovou adaptaci *Tři oříšky pro Popelku* režiséra Václava Vorlíčka.

1.1.4. O Popelce

Autorkou tohoto příběhu je opět již výše zmíněná Božena Němcová, jež svou pohádku *O Popelce* zařadila do *Národních báchorek a pověstí* z let 1845–1847. Dle názvu by se mohlo zdát, že tento příběh bude hodně podobný předchozím uvedeným zpracováním, nicméně není tomu úplně tak.

Pohádka vykazuje jistou analogii s pohádkou *Perníková chaloupka*, které se v lecčems podobá. Popelka žije s rodiči a dvěma vlastními sestrami. Jednoho dne rodiče rozhodnou, že už své dcery nedokážou živit, a tak jsou všechny tři sestry odvedeny otcem do lesa. Nadvakrát se však dokážou díky předvídavosti Popelky vrátit. Napotřetí Popelka nedokáže najít cestu k chaloupce zpět, ale ze stromu spatří zámek, a všechny tři sestry se k němu vydají. V zámku bydlí ježibaba, která zlákána představou, že o ni budou sestry pečovat a vařit místo ní, vpustí děvčata dovnitř. Popelka a její sestry ježibabě a jejímu muži lidojedovi poctivě slouží, ale po čase se jich rozhodnou zbavit a zabít je. Tím nastávají Popelce krušné časy, sama musí začít sloužit vlastním sestrám. Jednoho dne Popelčiny sestry odcházejí do města na královskou hostinu, kterou Popelce zakážou navštívit. Popelka zatím ve sklepě zámku nachází tři drahocenné truhly. Odemyká první železnou truhlu, ve které nachází krásné šaty. Obléká je, nasedá na koně a odjíždí na hostinu. Princ hned ví, že právě Popelka bude jeho nevěstou. Ještě dvakrát Popelka díky objeveným pokladům a šatům z truhliček přijíždí na hostinu. Při třetí návštěvě nechá princ pomazat cestu pryskyřicí. Popelce v pryskyřici uvízne stěvíc. Princ sezve na zámek všechny dívky z hostiny a snaží se Popelku podle něj najít. Popelka se objevuje na zámku, stěvíc nazouvá a bere si prince za muže.⁷

V této *Popelce* Boženy Němcové je kladen velký důraz na pro pohádku magické číslo tři. V pohádce vystupují tři sestry, které jsou třikrát odvedeny do lesa. V zámku se objevují tři truhly, královská hostina probíhá ve třech dnech, na které Popelka obléká troje různé šaty z kouzelných truhliček. Číslo tři zde není náhodné, jedná se o zcela typický prvek pohádky. Ten ale není striktně dodržován u všech pohádek – podíváme-li se zpět na *Popelku* Charlese Perraulta, zjistíme, že Popelka v jeho podání navštívila ples pouze dvakrát.

⁶ NĚMCOVÁ, Božena. Slovenské pohádky a pověsti II [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. 2013-04-07]. Dostupné z WWW:<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/70/slovenske_pohadky_II.pdf>.

⁷ NĚMCOVÁ, Božena. O Popelce [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012 [2013-04-13]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/77/08/o_popelce.pdf>

1.1.5. Popelka

Ve výčtu všech literárních variant příběhu Popelky by neměla chybět verze od českého folkloristy a spisovatele Karla Jaromíra Erbena. Ten *Popelku* uveřejnil ve své knize *Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských* z roku 1869. Původ této Popelky není zcela jasný, neboť literární prameny se neshodují. V knize *Pohádková kytice* Karla Jaromíra Erbena je *Popelka* zařazena do pohádek srbských, kniha *Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských* ji uvádí jako pohádku bulharskou.

Celkově Popelčin příběh začíná a probíhá oproti předchozím zmiňovaným verzím poněkud netradičně. Úvod představuje Popelku jako běžnou dívku Máru, která spolu s ostatními děvčaty přede a rozpráví nad jámou. Znenadání se jim zjevuje stařec a varuje dívky, že které do jámy vřeteno upadne, té se matka její promění v krávu. Vřeteno padá do jámy nejhezčí dívce, Máře. Když se vrátí domů, shledá, že její matka se proměnila v krávu. Po nějakém čase se otec Máry žení s novou ženou, která s sebou do stavení přivádí svou dceru. Od té doby musí Mára zvládat všechnu práci ve stavení a okolo něj. Macecha ji nazvala Popelkou a dává jí nejrůznější úkoly, mezi nimi také spředení velkého množství koudele. Matka kráva nabízí Popelce pomoc s předením. Macecha se diví, že Popelka všechnu práci stihla a za Popelkou tajně posílá svou dceru, aby zjistila, jak je to možné. Dcera matce poví, že Popelce na pastvě pomáhá s koudelí kráva, a proto macecha nechá divotvornou krávu zabít. Ta předtím Popelce radí, jak má naložit s jejími ostatky. Děvče tedy zakope její kosti za stavením a nepozře jediného sousta z jejího masa. Jednu neděli odchází macecha se svou dcerou do kostela. Popelka má zakázáno s nimi jít pod záminkou velkého množství práce, které jí macecha uložila. Pokud by všechnu práci nevykonala, macecha by ji usmrtila. Na hrobě krávy však Popelka spatřuje otevřenou skříň s šaty a dvěma bílými holoubky. Ti Popelce slibují vykonat veškerou práci za ni, aby mohla odejít do kostela. V kostele jsou všichni udiveni z Popelčiny krásy a nejvíce mladý carevič. Po bohoslužbě utíká Mára domů, šaty uklízí zpět do skříně a ta v zápětí z hrobu mizí. To se opakuje i druhou a třetí neděli. Když spěchá Mára potřetí davem zpět, ztrácí střevicek, který nachází mladý carevič. Ten s ním obchází každé stavení, aby našel dívku, které střevíc patří. Dostává se do Popelčina domu. Macecha schovává Popelku pod koryto a přivádí carevičovi svou vlastní dceru. Ta však střevíc nenazuje. Tu do příběhu zasahuje kohout, který kokrháním prozrazuje, že Popelka je skryta pod korytem. Střevíc jí padne a carevič si bere Popelku za ženu. Macechu pro její zlobu, proľhanost a zlé srdce nechává potrestat.⁸

1.2. Popelka baletkou

Baletu Popelka na hudbu ruského hudebního skladatele Sergeje Prokofjeva se po celém světě odehrálo nespočet představení v několika inscenacích. My pro účely této práce uvažujeme zpracování české, konkrétně pojetí baletního souboru pražského Národního divadla. V dubnu roku 2011 se balet Národního divadla dočkal premiéry v řadě již šestého, nejaktuálnějšího zpracování *Popelky*. Oproti předchozím pěti

⁸ ERBEN, Karel Jaromír. *Pohádková kytice*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1980, 390 s. ISBN 13-129-KMČ-80.

ztvárněním se nová verze tohoto příběhu, hlavně co se moderního provedení týče, značně odlišuje. Originalita, odlišnost a aktuálnost, právě to jsou důvody, proč rozebereme právě tuto nejnovější baletní *Popelku*.

Za vším stojí francouzský choreograf Jean-Christophe Maillot, který balet připravil pro baletní soubor Ballet de Monte-Carlo a který představení následně přivezl až do Prahy. Popelce propůjčil zcela nové vlastnosti, než na které jsme u toho známého příběhu zvyklí. Popelka se v baletu objevuje nikoliv jako nešťastná a tichá děvče, ale jako celkem sebevědomá, šťastná a zamilovaná dívka, byť utlačovaná zlou macechou a její nepřející dcerou. Výraznou odlišností oproti klasickým zpracováním je přidání prologu a epilogu. V těchto částech se objevuje otec tančící se svou zesnulou ženou, matkou Popelky. Nejprve se vše odehrává v představách Popelky, v závěru pak v představách otce. Poměrně nezvykle velký prostor tak dostává v představení právě Popelčin otec, který spolu se svou první manželkou, Popelčinou matkou, tvoří druhý významný pár v příběhu. V představení, zpracovaném na motivy pohádky francouzského spisovatele Charlese Perraulta, nechybí kromě obvyklých postav prince, macechy a zlé dcery ani dobrá víla, která zde ztělesňuje Popelčinu matku.

Vše ozvláštňují a moderní ráz baletu propůjčují netradiční kostýmy, které svou bizarností pomáhají dokreslovat charakter jednotlivých postav. Jsou jimi vyjádřeny rozdíly mezi člověkem zlým a dobrým a bytostí pozemskou a nadpřirozenou.

Celkový moderní nádech provedení příběhu je umocněn také jednoduchými stylizovanými kulisami, které během představení mění svou funkci. Chvilí představují dopis, schody nebo zrcadlo, aby se po určité době proměnily v promítací plátno, zobrazující nejrůznější dějové výjevy.

Nutno zmínit také dynamické osvětlení, které jako hra se světly vyzdvihuje detailnost postav a celkově dokresluje atmosféru děje.

Díky celé náročnosti provedení inscenace tak není Popelčin příběh určen pouze dětem, ale zaujme i diváky dospělé, pro které je mimo těch nejmenších tato baletní pohádka také určena.⁹

1.3. Popelka operní pěvkyní

Operní přepis slavné pohádky o Popelce má hned několik podob a autorů. Jedním z nich je italský hudební skladatel Gioacchino Rossini, jehož *La Cenerentola* pochází z roku 1817. Opera byla vytvořena jako hudební komedie a některé prvky pohádkového příběhu jsou pozměněny. Například macecha je v Rossinově opeře zaměněna za zlého otce a první setkání Popelky s princem probíhá v Popelčině domě, místo na ples.¹⁰ Diváci mohli tuto operu zhlédnout jak v České republice, tak ve světě.

U nás byla uváděna v brněnském Mahenově divadle, kde v divácích vzbouzela rozporuplné pocity. Příběh o Popelce byl pojat velmi netradičně. Zvykli jsme si, že se

⁹ MOTÝLOVÁ, Ivana. Futuristický balet Popelka se premiérově představil na scéně Národního divadla. In: *Topzine.cz* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/futuristicky-balet-popelka-se-premierove-predstavil-na-scene-narodniho-divadla>

¹⁰ ČÁSTKOVÁ, Patricie. *Gioacchino Rossini, Popelka*. Vyd. Brno: Národní divadlo Brno, 2010, 102 s.

láska mezi princem a Popelkou rozvine, když Popelka převlečena za neznámou princeznu vchází na ples a princ okouzlen věnuje se od té chvíle jen jí. V brněnském divadle pojali tento pohádkový příběh moderněji, Popelka s princem se do sebe zamilují po tom, co Popelka prince naučí zacházet se sekačkou na trávu. Stává se tak ve chvíli, kdy princ přichází v přestrojení do Popelčina domu, aby obhlédl místní dívky a vybral si z nich dopředu před plesem nevěstu.¹¹

Ani Vídeňská opera, co se moderního uchopení tohoto příběhu týče, nezůstává oproti brněnské *Popelce* pozadu. Ve vídeňském nastudování Rossiniho *Popelky* je děj zasazen do smyšlené italské země San Sogno a posunut do padesátých let dvacátého století.¹²

Rossiniho příběh nabízela i Metropolitní opera v New Yorku. Možnost zhlédnout toto představení měli diváci po celém světě díky „přenosům operních inscenací z Metropolitní opery v New Yorku MET Live in HD do sítě kinosálů po celém světě.“¹³ V České republice ji tak diváci mohli navštívit ve třinácti městech čtrnácti kin. Úspěšnost operní *Popelky* dokládá i velký zájem o lístky, které se ještě před zahájením další sezóny téměř vyprodaly.¹⁴

Kromě tří výše jmenovaných operních scén ztvárnila Popelku, tentokrát však od jiného autora, také londýnská The Royal Opera House. Ta si pro své potřeby vybrala zpracování od operního skladatele, Francouze, Julese Masseneta, k jehož hudbě bylo napsáno libreto na motivy pohádky francouzského spisovatele Charlese Perraulta. Taktéž londýnské podání *Cendrillon*, česky *Popelky*, obsahuje drobnou odlišnost. Role prince je zde svěřena ženě, nikoliv muži, jedná se tedy o klasickou kalhotkovou roli¹⁵. Zajímavá je i scénografie, kde jsou na pozadí použity jako tapeta stránky z pohádkové knížky, které posilují ladění operního celku, napodobujícího atmosféru 18. století.¹⁶

Aby byl náš výčet operních podání *Popelky* kompletní, zmiňme ještě jedno české, ne zcela běžné, zpracování. Rocková opera *Popelka* byla vytvořena manželským párem z řad členů Jednoty bratrské. Kromě zvolené rockové úpravy je výraznou odlišností od předchozích podání také fakt, že veškerými protagonisty příběhu jsou děti. V návaznosti na uvedení rockové opery byl představen návrh na její filmové představení. I zde zůstaly hlavní role *Popelky* a prince dětem.¹⁷

¹¹ LESKOVSKÝ, Jan. Rozporuplná Popelka G.Rossiniho v Brně. *Operaplus.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/rozporuplna-popelka-g-rossiniho-v-brne/>

¹² REITTEREROVÁ, Vlasta. Nová Rossiniho Popelka ve Vídeňské státní opeře. *OPERAPLUS.CZ*. [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nova-rossiniho-popelka-ve-videnske-statni-opere/>

¹³ HRDINOVÁ. Popelka ukončila přenosy z newyorské Metropolitní opery. *Novinky.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/kultura/168606-popelka-ukoncila-prenosy-z-newyorske-metropolitni-opery.html>

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Kalhotková role – mužská role zpívána ženou, pokud je napsána pro ženský hlas

¹⁶ PR. Dnes v Oku: Popelka z londýnské opery. *Protisedi.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.protisedi.cz/article/dnes-v-oku-popelka-z-londynske-opery>

¹⁷ Rocková opera Popelka. *Jbpraha.cz* [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.jbpraha.cz/projekty/openhouse/rock-opera/>

1.4. Popelka v říši muzikálu

Kromě baletu a opery se tanečně hudebního zpracování dostalo Popelce i v muzikálu. Stejně jako předchozí žánry, je i muzikálový Popelčin příběh hrán po celém světě a taktéž v několika verzích. Tou první, nejslavnější verzí, je muzikálové zpracování pro televizní stanici CBS od amerických autorů Richarda Rodgerse a Oscara Hammersteina. Příběh o Popelce, vycházející z pohádky již výše zmiňovaného Charlese Perraulta, byl na televizních obrazovkách v Severní Americe vysílán poprvé v roce 1957. Na tehdejší dobu se jednalo o finančně velmi náročný počín, jelikož výroba stála \$376 000. *Popelku* však výrazně podporovaly společnosti Pepsi-Cola a Shulton Company, později výrobce Old Spice, což mohlo mít vliv na sledovanost – *Popelku* zhlédlo více než 107 milionů diváků.

Příběhem se muzikálová *Popelka* nijak výrazně neodlišuje od pohádky Charlese Perraulta, avšak finální odhalení Popelky jako dívky, jíž patří miniaturní skleněný střevíček, se neodehrává v Popelčině domě, ale v královské zahradě.

Na úspěšné filmové představení o rok později, v roce 1958, navázalo londýnské divadlo London Coliseum, které *Popelku* uvedlo jako pantomimu na muzikálové písně z *Popelky* Rodgerse a Hammersteina.

Vzhledem k tomu, že první televizní zpracování z roku 1957 nebylo nikde zaznamenáno a tudíž vysíláno jen jednou, bylo rozhodnuto o natočení další televizní verze. Tak se také v USA roku 1965 stalo, ovšem s menší změnou původního příběhu. Ten se více přiblížil tradiční pohádce, ale veškeré původní písně byly zachovány. Hlavní odlišností je zahájení celého příběhu, kdy princ, aniž by byl poznán, vchází do Popelčina domu a znaven cestováním žádá Popelku o sklenici vody. Ke změně dochází také u jmen Popelčiných nevlastních sester – v této verzi vystupují jako Prunella a Esmerelda. Toto zpracování bylo nahráno na videokazety a od roku 1965 do roku 1974 bylo vysíláno celkem osmkrát.

V roce 1997 došlo k dalšímu přepisu původního televizního muzikálu, jako jediného však natočeného jako film. Toto zpracování se stalo velmi populárním, vidělo ho přes šedesát milionů diváků. Na jeho úspěchu měly zcela jistě podíl také hudební hvězdy tehdejší doby Whitney Houston jako kmotřička a Whoopi Goldberg v roli královny. I zde došlo oproti dvěma předchozím zpracováním ke změnám. Příběh zahajuje Kmotřička víla vysvětlením, že nic není nemožné. Jako ve ztvárnění z roku 1965, i u tohoto pojetí jsou změněna jména nevlastních sester, tentokrát na Calliope a Minervu. K prvnímu setkání a zamilování prince a Popelky nedochází na plese, ale na tržišti. Oproti všem dosavadním verzím, Popelka vzdává boj s macechou a utíká z domova. Konec příběhu se však navrácí k původní verzi a Popelka, jediná schopná nazutí malého střevíčku, si bere prince.

Ze světa přidejme ještě 30ti týdenní putování muzikálu *Popelka* po Asii, zahajující prvním představením v Manile na Filipínách v roce 2008. Po uvedení v Manile byla *Popelka* hrána v několika čínských městech, aby se na závěr představila v Thajsku, Singapuru, Malajsii, Koreji a Japonsku.¹⁸

¹⁸ Cinderella. *Rnh.com* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.rnh.com/show/22/Cinderella>

Abychom uvedli všechna zahraniční muzikálová ztvárnění, neopomeňme zmínit snad nejslavnější muzikálové místo, americký Broadway. Zde měla nejnovější *Popelka* premiéru poměrně nedávno, 3. března 2013. Nastudování je opět jiné, vychází z nového scénáře od Douglase Cartera Beana. *Popelka* je v příběhu přejmenována na Ellu (z anglického pojmenování *Popelky Cinderella* zkráceně *Ella*) a jejími sestrami jsou dívky Charlotte a Gabrielle. Popelčinými přáteli jsou zde zvířata z lesa, bláznivá Marie a rebel Jean-Michel. Zatímco *Popelka* prožívá svá trápení, snaží se princ najít nevěstu. Na radu svého rádce hází klubíčkem, které se zakutálí až k *Popelce*. *Popelka* principi následně ukazuje bezpráví v zemi, které nastalo po smrti jeho rodičů díky nastolení vlády podlého premiéra, princova rádce. Jelikož se však princ žení, stává se králem a přebírá spolu s *Popelkou* kontrolu nad svou zemí.¹⁹

V České republice byl muzikál *Popelka* uváděn nejprve v divadle Milénium, po přesunu pak v GoJa Music Hall v Praze. Inspirací mu byla černobílá česká pohádka Vlasty Janečkové z roku 1969, *Popelka*. Hudbu k muzikálu složil Zdeněk Barták a v roce 2000 se v divadle Milénium muzikálová *Popelka* dočkala své premiéry. Režisérovi *Popelky* Martinu Novotnému se podařilo obsadit muzikál předními uměleckými hvězdami, a tak jsme v *Popelce* mohli vidět například Šárku Tomanovou, Jana Přeučila, Vlastimila Korce, či tehdy začínající zpěvačku, *Popelku*, Dashu. Po necelých deseti letech máme opět možnost navštívit muzikálovou *Popelku*, tentokrát však v divadle Českém Těšíně, kam se po letech přesunula. Zde došlo k obměně jevištní úpravy a k ozvláštnění a rozšíření příběhu o dvě nové postavy.²⁰

1.5. *Popelka* královnou ledové plochy

Jak popisují internetové stránky www.popelkanaled.cz „muzikál na ledě je specifickou českou inscenační formou, jejíž světová originalita spočívá v myšlence spojit v jednom projektu – v divadelním představení na ledě zpěváky, herce, tanečníky, krasobruslaře a odehrát muzikálový příběh současně na jevišti i ledové ploše.“²¹ Role jsou v ledním muzikálu rozděleny do dvou skupin – scénických a krasobruslařských. Role scénické jsou ztvárňovány herci, kteří v představení mluví, zpívají a pohybují se pouze na scéně postavené na ledě. Krasobruslařské role jsou předváděny krasobruslaři, kteří se vyjadřují jedinečně prostřednictvím pohybu a tance. Žánr muzikál na ledě představuje spojení rozhlasové pohádky, činohry, zpěvu, hudby a krasobruslení, a jako takový je zcela výjimečný.

Děj ledového muzikálu *Popelka* se tentokrát odehrává na dvou plochách – jevišti a ledu a už jen to předznamenává určité odlišnosti od klasického pojetí *Popelky*. *Popelka* nepoznává prince na plese, jak jsou tomu čtenáři a diváci pohádek o *Popelce*

¹⁹[Ppc.broadway.com](http://ppc.broadway.com/shows/cinderella/story/) [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://ppc.broadway.com/shows/cinderella/story/>

²⁰SLADKÝ, Vítězslav. Muzikálová *Popelka* rozlouskne své oříšky v Těšínském divadle. *Musical-opereta.cz* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.musical-opereta.cz/muzikalova-popelka-rozlouskne-sve-orisky-v-tesinskem-divadle>

²¹Muzikál na ledě – světový unikát. *Popelkanaled.cz* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://popelkanaled.cz/show/muzikal-na-lede/>

většinou zvyklí, ale zná se s ním od raného dětství, kdy si s ním hrávala na zahradě. V muzikálovém příběhu se také vyskytují nejružnější kouzelné bytosti jako skřítek či čaroděj, který se všemožně snaží svést osud Popelky a prince dohromady. Spolu s Popelkou jsme účastni pouze jednoho královského plesu, na který je odvezena kočárem s labutím spřežením. V závěru plesu Popelka jako obvykle ztrácí svůj střevíček a princ ji vzápětí odjíždí hledat. Má pocit, že ji zahlédl schovanou v leknínu, ale jaké je jeho překvapení, když se leknín rozevře a v něm tančí labuť královna. Nakonec ale vše končí tak, jak má, a princ se se svou milovanou Popelkou žení.

V představení dochází k jedinečnému propojení jevištní a krasobruslařské scény, čemuž je napomáháno hlavně prostřednictvím promítacího plátna fungujícího jako spojovatele dvou scén. Divák je nadto ohromován nejružnějšími kouzelnými triky, jako trojnásobným změněním šatů Popelky v průběhu několika vteřin. Celkovou magickou atmosféru dotvářejí zajímavě řešené bohaté kostýmy a kulisy, které celý příběh zasazují do pompézního období baroka.²²

1.6. Popelka na prknech, co znamenají svět

I v činoherním divadle se naše slavná Popelka našla. Svůj příběh představovala už nesčetněkrát a stále představovat bude. Už v roce 1904 v londýnském Drury Lane Theatre měl příběh o dívce, která díky ztracenému střevíčku lásku našla, premiéru jako pantomima, z části inspirovaná operou Gioachina Rossiniho.²³ My se však pro potřeby této práce omezíme jen na jedno zajímavé divadelní zpracování, které se klasickému pojetí Popelky poměrně vymyká.

Pražské divadlo Minor uvádělo svou inscenaci *Popelky* s podtitulem *Cukrovaná komedie ve verších*, což do jisté míry předpovídá její pojetí. Významnou změnou je přenesení děje do prostředí cukrárny a cukrářské dílny, kde se odehrává velká část celého příběhu. Děj začíná v den Popelčiných šestnáctých narozenin, kdy zesnulá maminka vystoupivši z obrazu v Popelčině pokoji pokládá na polštář k hlavě své spící dcery tři pistáciové oříšky. Je zde patrná inspirace známým českým filmem *Tři oříšky pro Popelku*, na který je kromě tří oříšků odkazováno také prostřednictvím ústřední filmové melodie zaznívající při prvním setkání Popelky s princem.

Po probuzení Popelka nachází tři oříšky a odchází, jako každý jiný den, pracovat do rodinné cukrárny. Cukrárně velí přísná Hospodyně, která je v předloze představována macechou. Spolu s Hospodyní se v cukrárně vyskytuje Květa, v inscenaci Popelčina vlastní sestra. Zde se projevuje další odlišnost oproti většině verzí *Popelky* – chybí spor se zlou macechou a nepřející nevlastní sestrou, případně sestrami. V *Cukrované komedii ve verších* nejsou ani Květa, ba ani Hospodyně na Popelku nijak

²²KRATOCHVÍLOVÁ, Renata. Láska je nad všechna kouzla aneb Popelka na ledě. *Musicalnet.cz* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://musicalnet.cz/recenze-a-clanky/1454-laska-je-nad-vsechna-kouzla-aneb-popelka-na-lede>

²³ ČÁSTKOVÁ, Patricie. *Gioachino Rossini, Popelka*. Vyd. Brno: Národní divadlo Brno, 2010, 102 s. s.28

významně nepříjemné. Neobvyklá je také postava tatínka, který je v minorovském pojetí upoután na invalidní vozík.

V den Popelčiných narozenin slaví své osmnácté narozeniny taktéž královský princ, pro kterého dospělost znamená čas hledání vhodné nevěsty, budoucí královny. Pozvání Popelčiny rodiny na královský ples neprobíhá tak, jak jsme tomu z ostatních verzí zvyklí, dochází k němu v cukrárně během objednávky dortu pro prince. Jako jinde, i zde rodina odchází na ples bez Popelky, která jde do zahrady. Zde se poprvé setkává s princem a jejich láska začíná. Zajímavou změnou je význam tří oříšků, které sice Popelka rozlouskne, ale nikdy z nich nevytahuje drahocenné šaty. Ty Popelce podává maminka z obrazu a umožňuje tím své dceři návštěvu plesu. Ta z něj po protančené noci utíká, nezapomene však nechat prince svůj střevíček, který sama zouvá a hází na podlahu. Princ následně zkouší střevíc všem ženám z cukrárny, kde ho jako jediná obouvá cukrářka Popelka, a přípravy na svatbu mohou začít.

Dodejme ještě, že celá inscenace je zpestřena barevnými, místy až kýčovitými kostýmy, které části svých nositelů propůjčují podobu nejrozmanitějších dortů.²⁴

1.7. Popelka filmovou hvězdou

„První filmová adaptace se objevila už v roce 1899 v Německu. V roce 1914 ztvárnila v němé verzi filmu hlavní hrdinku slavná Mary Pickford. Animovanou podobu dostala Popelka poprvé v roce 1922 v produkci studia Walta Disneyho a měla délku 7,5 min. Následovalo nesčetně filmových a televizních zpracování včetně u nás velmi populárních *Tří oříšků pro Popelku* (1973). Že je Popelka stále oblíbenou pohádkou, která dokáže inspirovat tvůrce bez ohledu na národnost, dokazuje jihokorejský televizní seriál *Popelčina sestra* z roku 2010 vyprávějící příběh z pohledu jedné z nevlastních sester.“²⁵ Je zřejmé, že výčet všech filmových adaptací Popelky je velmi široký, a proto si pojďme představit alespoň čtyři mnou vybraná filmová díla, která vnímám jako stěžejní. Opět čerpám jak ze zahraniční, tak z české filmové produkce.

Snad nejznámější animovanou verzí *Popelky* je *Cinderella* ze studia Walta Disneyho z roku 1950. Pohádka, vycházející z literární předlohy Charlese Perraulta, okouzila nejen ty nejmenší diváky po celém světě. Animovaný příběh, kde hlavními hrdiny jsou kromě Popelky legrační a Popelce ve všem pomáhající myšky, získal po celém světě nespočet ocenění, a dokonce byl nominován na Oscara, a to v celkovém počtu tří kategorií: za Nejlepší píseň, Nejlepší zvuk a Nejlepší soundtrack.²⁶ Na tuto velmi ceněnou a úspěšnou adaptaci navázalo studio Walta Disneyho v roce 2002 pokračováním pod názvem *Popelka II-Splněný sen*. Hlavní náplní příběhu je, po návratu do paláce z líbánek Popelky a prince, plnění královských povinností Popelky v roli královny. I když to není věc jednoduchá, Popelka opět nalézá pomoc u dobré víly Modrovlásky a nezbedných myšek. Poselstvím druhého dílu toho animovaného příběhu

²⁴ JÍROVÁ, Kateřina. Popelka z cukrárny. *I-divadlo.cz* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/recenze/popelka/popelka-z-cukrarny>

²⁵ ČÁSTKOVÁ, Patricie. *Gioachino Rossini, Popelka*. Vyd. Brno: Národní divadlo Brno, 2010, 102 s. s.28

²⁶ Popelka. *Csfd.cz* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/33887-popelka/>

tak má být, jak samotný název filmu napovídá, důkaz, že i sny se skutečně mohou stát skutečností.²⁷

Aby byl výčet „disneyovské“ série kompletní, zmiňme ještě třetí díl příběhů o Popelce, tentokrát s názvem *Popelka III-Ztracena v čase*. Tato zatím poslední verze ze studia Walta Disneyho vyšla v roce 2007 a zobrazuje Popelku jako královnu, které však zlým zásahem změnil macecha život.²⁸ Pomocí krádeže Modrovlasčiny kouzelné hůlky navrací Popelku zpět v čase, do doby, kdy ještě posluhovala v rodném domě jí a jejím dvěma dcerám. Princ je uveden v zapomnění a hledá si nevěstu. Popelka se marně snaží změnit svůj osud a vrátit se v čase dopředu, vždy je vše zhaceno macešinými intrikami. Nakonec Popelku zachraňuje jedna z nevlastních sester, která si na své svatbě s princem uvědomí, že by jím nebyla skutečně milována a vše prozrazuje. Popelka tak získává zpět svou korunku a prince a jejich život nadále šťastně pokračuje.

Dalším, neméně známým Popelčiným příběhem, byť ne na první pohled rozpoznatelným, je úspěšný americký film z roku 1990 *Pretty Woman*, s Julií Roberts a Richardem Gerem v hlavních rolích. Krásná Vivian, nepřímou představující postavu Popelky, je prostitutkou v Hollywoodu a sní o svém princovi na bílém koni. Toho poznává, když se jednoho dne seznamuje s osamělým milionářem Edwardem. Edward ji žádá, aby se na celý týden jeho pobytu ve městě stala jeho společenským doprovodem. Vivian nabídku přijímá a v tu chvíli se zjevuje ve formě pomocníka manažer hotelu, který Vivian pomáhá s přeměnou v dámu. Během společně tráveného týdne se Vivian do Edwarda zamiluje, on však na konci svého pobytu o její společnost do budoucna nestojí. Vivian ponížena odchází s úmyslem odjet z města a začít nový život. V tu chvíli si však Edward uvědomuje svoji chybu, jede za Vivian a vyznává jí lásku.²⁹ Klasický příběh Hollywoodu, který však přesně kopíruje základní motivy příběhu o Popelce. Možná i proto je hlavní hrdinka *Pretty Woman* označována za novodobou Popelku.³⁰

Od zahraničního výběru se přesuneme k našim domácím ztvárněním Popelky. Jako první ze dvou verzí zmiňme tu starší, ještě černobílou, z roku 1969. Televizní pohádka *Popelka* natočená režisérkou Vlastou Janečkovou na motivy pohádky Boženy Němcové zobrazuje Popelčin příběh přesně tak, jak ho všichni v Čechách a na Slovensku od útlého mládí známe. Nechybí zde nic – hodná Popelka, zlá macecha a její dvě dcery, tatínek, holoubci pomocníci, tři kouzelné oříšky, tři plesy a princ. Jedinou přidanou postavou, kterou v psaných pohádkách nenajdeme, je potulný loutník, který prostřednictvím písní a komentářů posouvá děj v pohádce a dodává mu na dynamičnosti. Jinak je však příběh obecně známým a nepotřebuje bližšího popisu. Dodejme ještě, že Popelčin příběh byl natočen jako jedna z prvních televizních pohádek

²⁷ Popelka II: Splněný sen (video film). Csf.d.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csf.d.cz/film/94988-popelka-ii-splneny-sen/>

²⁸ Popelka 3: Ztracena v čase (video film). Csf.d.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csf.d.cz/film/225789-popelka-3-ztracena-v-case/>

²⁹ Pretty Woman. Csf.d.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csf.d.cz/film/6486-pretty-woman/>

³⁰ ČENKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 113. ISBN 807367095x.

v Československu a těšil se velké divácké oblibě. Dodnes je stálým bodem vánočního programu, k čemuž jistě přispívají významní herci té doby – Ladislav Pešek a Dana Medřická.³¹

Československou *Popelku* z roku 1969 v popularitě patrně překonává úspěšný česko-německý film režiséra Václava Vorlíčka z roku 1973 *Tři oříšky pro Popelku* s Libuší Šafránkovou jako Popelkou v hlavní roli. I zde asi netřeba detailněji rozebírat Popelčin příběh, pouze vymezme některé odlišnosti. Popelka využívá tři oříšků k oblečení trojího typu šatů – mysliveckého, plesového a svatebního, v nichž se postupně představuje princ. Získání její ruky je podmíněno hádankou, kterou pokládá princ a ten ji musí uhodnout. Jejimi pomocníky nejsou jen tři oříšky a již výše zmiňovaní holoubci, ale také kůň Jurášek, který se vždy objeví v čas, kdy ho Popelka potřebuje.

Tato kouzelná pohádka, stejně jako její předchůdkyně natočená na motivy literární předlohy Boženy Němcové, je zcela jistě jednou z nejoblíbenějších českých pohádek. Pravidelně se jí, díky zimnímu prostředí v pohádce, dostává pozornosti o Vánocích, kdy ji na Štědrý den každý rok sleduje více než milion televizních diváků.

Tři oříšky pro Popelku nejsou jen pohádkou oblíbenou v České republice a na Slovensku, ale veliké pozornosti se jí dostává také v sousedním Rakousku, Německu a Švýcarsku. Tam svou četností vysílání daleko předčí Českou republiku, kde ji během vánočních svátků mají televizní diváci možnost vidět až osmkrát.

³¹ Popelka (TV film). *Csfd.cz* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/173953-popelka/>

2. Teorie vzniku pohádek a jejich morfologie

Z předchozí kapitoly je zřejmé, že jednotlivé pohádky a příběhy vykazují shody v ději a liší se pouze některými motivy. Můžeme tedy říci, že stejným dějem a odlišnými prvky tvoří varianty základní osnovy příběhu. Původ a vznik pohádek je předmětem zkoumání srovnávací folkloristiky, která vymezila celkem čtyři teorie vzniku pohádek. Jedná se o teorii mytologickou, antropologickou, migrační a historicko-geografickou. První zmíněné teorii, mytologickou, položili základy němečtí bratři Jacob a Wilhelm Grimmové, literární vědci a sběratelé německého folkloru. Díky jejich hluboké znalosti staré německé literatury, jazyka a mytologie jsou považováni za zakladatele vědeckého pohádkoslovného bádání a adaptace lidových pohádek, které pokládali za zbytky dávných indoevropských mýtů. Na bratry Grimmy navázali v duchu této teorie z hlediska sbírání a upravování pohádek např. Karel Jaromír Erben, ruský folklorista Alexandr Nikolajevič Afanasjev či srbický spisovatel a sběratel Vuk Stefanović Karadžić.

U další, antropologické, teorie se setkáme s předpokladem, že lidové pohádky čerpaly příběhy a představy o postavách a situacích z nejjednodušších náboženských rituálů, zvířecích kultů a uctívání zemřelých předků. Tuto teorii podporují studie primitivních národů, například polského antropologa Bronislawa Malinowského.

Migrační teorie se zabývá putováním pohádek od národa k národu a jejich formováním v důsledku nového prostředí a vyprávění kulturně odlišných vypravěčů. Hlavním představitelem této teorie byl Theodor Benfey, který za prapůvodní místo vzniku pohádek považoval buddhistickou část Indie. Na tuto teorii později navázala teorie historicko-migrační, která místo původu pohádek rozšířila o Egypt, oblasti obývané arabskými národy či Kelty. Vždy se u pohádky pátrá po původu a směru jejího šíření. Do Evropy se dostaly orientální pohádky díky křížovým válkám a vyprávění rytířů, kteří pohádky šířili mezi evropský lid.³²

2.1. Morfologie pohádky

Podíváme-li se na třídění námětů neboli syžetů pohádek podle finské školy, kterou spolu s ostatními finskými literárními vědci zakládal Thomas Aarne, zjišťujeme, že pohádky jsou několika druhů. Jsou pohádky o zvířatech, pohádky kouzelné, legendární, o hloupých čertech či pohádkové příběhy novelistické a humorné. Právě do pohádek kouzelných spadá naprostá většina pohádek, patří sem i Popelka a její příběh. Kouzelnou pohádku identifikujeme podle kouzelných motivů a prostředků, které se v pohádce vyskytují. V případě *Popelky* by to tak byla v Perraultově verzi kmotřička s kouzelným proutkem, v grimmovské lískový keř, v Němcové *Popelušce* lískový prut a tři oříšky. V druhé verzi Boženy Němcové tři komnaty s kouzelnými truhlami a v *Popelce* Karla Jaromíra Erbena by kouzelná moc byla zprostředkována krávou a později jejím hrobem.

³² ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 171 s.

Z hlediska formální výstavby pohádek je dodnes uznávána kniha ruského lingvisty Vladimira Jakovleviče Proppa *Morfologie pohádky* z roku 1928.³³ Morfologií rozumíme „popis pohádky podle jejích součástí a podle vztahů součástí k sobě navzájem a k celku.“³⁴ Propp dochází ke zjištění, že opakující se výběr syžetových schémat kouzelných pohádek často připisuje stejnou činnost různým postavám, takže pohádku je možné zkoumat dle funkcí neboli činností jednajících osob. Jako funkci chápeme činnost jednající osoby, vymezenou z hlediska jejího významu pro rozvíjení příběhu pohádky. Propp určil celkem třicet jedna funkcí, což by se dalo vzhledem k velkému počtu pohádkových postav považovat za poměrně malé číslo. Tím, že funkcí je málo a postav mnoho se vysvětlují dvě vlastnosti, které pohádky mají. Mnohotvárnost pohádky – její barvitost a pestrost z hlediska počtu a typů postav a zároveň jednotvárnost a opakovatelnost, kdy vícero odlišných postav může vykonávat tutéž funkci.³⁵

2.2. Rozbor Erbenova příběhu O Popelce dle funkcí jednajících osob

Abychom lépe pochopili myšlenku funkcí jednajících osob, uvedeme krátký rozbor Erbenovy pohádky *O Popelce* dle Proppem stanovených funkcí. Přestože bylo stanoveno celkem třicet jedna funkcí, není pravidlem, že každá pohádka všech třicet jedna funkcí doopravdy obsahuje. To bude patrné i z rozboru Erbenovy pohádky *O Popelce*. Jelikož je příběh Erbenovy *Popelky* podrobně popsán už výše v kapitole 2.1. *Popelka literární hrdinkou*, omezíme se zde pouze na výčet přítomných funkcí v díle. Dodejme, že určení funkcí jednajících osob není jednoduché, a každý, kdo by funkční rozbor pohádky zkoušel, by mohl některé funkce vybrat a zařadit odlišně.

Pro lepší názornost a pochopení uvedme v tabulce číslo 1 přehled všech funkcí jednajících osob definovaných Vladimírem Jakovlevičem Proppem.

Tabulka číslo 1 - Funkce jednajících osob dle Vladimira Jakovleviče Proppa

Funkce	Popis funkce
1	Jeden ze členů rodiny opouští domov
2	Hrdinovi je něco zakázáno
3	Zákaz je porušen
4	Škůdce se snaží vyzvídat
5	Škůdce dostává informace o své oběti
6	Škůdce se snaží oklamat svou oběť, aby se zmocnil jí nebo jejího majetku
7	Oběť podlehně úskoku a tím bezděčně pomáhá nepříteli
8	Škůdce působí jednomu ze členů rodiny škodu nebo újmu
9	Neštěstí nebo nedostatek jsou sděleny. K hrdinovi se někdo obrací s

³³ Tamtéž.

³⁴ PROPP, Vladimír Jakovlevič. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vyd. tohoto souboru 2. Editor Hana Šmahelová. Překlad Miroslav Červenka, Marcela Pittermannová. Jinočany: H, 2008, 343 s. ISBN 978-80-7319-085-9.

³⁵ Tamtéž.

	prosbou nebo rozkazem. Je odeslán nebo propuštěn
10	Hledač se rozhodne k protiakci nebo s ní vysloví souhlas
11	Hrdina opouští domov
12	Hrdina je podroben zkoušce, vyptávání, je napaden apod., čímž se připravuje získání kouzelného prostředku nebo pomocníka
13	Hrdina reaguje na činy budoucího dárce
14	Hrdina dostává k dispozici kouzelný prostředek
15	Hrdina je přenesen, dovezen nebo přiveden k místu, kde se nalézá předmět hledání
16	Hrdina a škůdce vstupují do bezprostředního boje
17	Hrdina je označen
18	Škůdce je poražen
19	Počáteční neštěstí nebo nedostatek jsou zlikvidovány
20	Hrdina se vrací
21	Hrdina je pronásledován
22	Hrdina se zachraňuje před pronásledováním
23	Nepoznaný hrdina se dostává domů nebo do jiné země
24	Nepravý hrdina si klade neoprávněné nároky
25	Hrdinovi je uložen těžký úkol
26	Úkol je splněn
27	Hrdina je poznán
28	Nepravý hrdina nebo škůdce je odhalen
29	Hrdina dostává nové vzezření
30	Škůdce je potrestán
31	Hrdina se žení a nastupuje na carský trůn

Zdroj: Autor dle PROPP, Vladimír Jakovlevič, Editor svazku Hana ŠMAHELOVÁ a Marcela Pittermannová a Hana Šmahelová PŘELOŽILI MIROSLAV ČERVENKA. *Morfologie pohádky a jiné studie*. Vyd. tohoto souboru 2. Jinočany: H, 2008, s. 30-55. ISBN 9788073190859.

Karel Jaromír Erben – O Popelce – rozbor funkcí jednajících osob:

Funkce 2 – Hrdinovi je něco zakázáno: Stařec varuje děvčata před upuštěním vřetena do jámy.

Funkce 3 – Porušení zákazu: Máře padá vřeteno do jámy.

Funkce 4 – Škůdce se snaží vyzvídat: Macecha posílá s Márou na pastvu svou dceru, aby zjistila, kdo Máře s předem koudelí pomáhá.

Funkce 5 – Škůdce dostává informace o své oběti: Dcera sděluje maceše, že Máře pomáhá s koudelí kráva.

Funkce 8 – Škůdce působí jednomu ze členů rodiny škodu nebo újmu: Macecha poručí zabít Mářina nadpřirozeného pomocníka – krávu.

Funkce 12 – Hrdina je podroben zkoušce, vyptávání, je napaden apod., čímž se připravuje získání kouzelného prostředku nebo pomocníka: Mára se zachová podle pokynů krávy – zakopává její ostatky za domem a nejí její maso.

Funkce 25 – Hrdinovi je uložen těžký úkol: Popelka (Mára) pod pohrůzkou smrti dostává za úkol vykonat uloženou práci.

Funkce 29 – Hrdina dostává nové vzezření: Popelka u matčina hrobu nachází ve skříni krásné šaty, které obléká a jde do kostela.

Funkce 24 – Nepravý hrdina si klade neoprávněné nároky: Nevlastní sestra Popelky zkouší nazout Popelčin ztracený střevíc, aby se místo ní stala carevnou.

Funkce 27 – Hrdina je poznán: Kohout prozrazuje ukrytou Popelku pod korytem, kde ji carevič nachází a poznává v ní krásnou dívku z kostela.

Funkce 31 – Hrdina se žení a nastupuje na carský trůn: Popelka si bere mladého careviče a stává se carevnou.

Funkce 30 – Škúdcce je potrestán: Macecha je za své zlé činy potrestána.

Z rozboru Erbenovy pohádky *O Popelce* je patrné, že příběh zdaleka neobsahuje všech třicet jedna definovaných funkcí jednajících osob, u Erbeny jsem jich našla pouze dvanáct. Jelikož je zde uveden zatím jen rozbor knižní, přistupme nyní k rozboru filmu, kde se pokusím prostřednictvím proppovské analýzy ukázat, nakolik si filmové verze, byť původní pohádce někdy už velmi vzdálené, stále zachovávají rysy pohádky. Pro tyto účely jsem vybrala česko-německou filmovou pohádku *Tři oříšky pro Popelku*, kde rysy klasické pohádky budou pravděpodobně velmi zjevné a hollywoodský film *Pretty Woman*, kde myslím budou prvky poměrně odlišné. Jelikož jsou oba dva příběhy popsány výše, vždy se omezím pouze na výčet funkcí.

2.3. Tři oříšky pro Popelku dle funkcí jednajících osob

Funkce 1 – Jeden ze členů rodiny opouští domov: I když to není ve filmu zobrazeno, je zde informace o smrti Popelčina otce.

Funkce 2 – Hrdinovi je něco zakázáno: Přijíždí královská návštěva a Popelka má přikázáno zůstat ve stavení.

Funkce 3 – Zákaz je porušen: Popelka utíká ze stavení a odjíždí do lesa na svém koni Juráškově.

Funkce 14 – Hrdina dostává k dispozici kouzelný prostředek: Popelka dostává od šafáře Vincka tři kouzelné oříšky.

Funkce 15 – Hrdina je přenesen, dovezen nebo přiveden k místu, kde se nalézá předmět hledání: Popelka se v přestrojení za mladého lovce setkává v lese s princem a stává se králem lovu.

Funkce 2 – Hrdinovi je něco zakázáno: Popelka dostane zákaz zúčastnit se královského plesu, kde si princ vybere svou nevěstu.

Funkce 3 – Zákaz je porušen: Navzdory zákazu odjíždí Popelka na ples.

Funkce 17 – Hrdina je označen: Popelka při útěku z plesu ztrácí na schodech zámku střevíc.

Funkce 21 – Hrdina je pronásledován: Princ s přáteli Vítkem a Kamilem pronásleduje Popelku až k jejímu stavení.

Funkce 24 – Nepravý hrdina si klade neoprávněné nároky: Macecha převleče svou dceru Doru do plesových šatů Popelky a vydává ji za ni.

Funkce 28 – Nepravý hrdina nebo škůdce je odhalen: Macecha s dcerou Dorou se převrhnu s kočárem do rybníka a princ poznává, že v kočáře nesedí pravá Popelka.

Funkce 29 – Hrdina dostává nové vzezření: Popelka přijíždí k princovi ve svatebních šatech jako urozená dáma.

Funkce 31 – Hrdina se žení a nastupuje na carský trůn: Popelka s princem odjíždí na zámek oznámit svou svatbu.

Při pohledu na schéma, kde jsou Proppovy funkce zkoumány u *Tři oříšky pro Popelku* je evidentní, že tento film má s klasickou podobou pohádky a jejím členěním mnoho společného. Funkce jednajících osob se zde dají poměrně snadno odhalit. Lze potvrdit, že literární i filmová pohádka vykazují dle schémat shodné či podobné prvky, jimiž jsou pohádky tvořeny.

2.4. Pretty Woman dle funkcí jednajících osob

Funkce 11 – Hrdina opouští domov: Vivian na Edwardovu nabídku odchází z prostředí ulice a na týden se přesouvá do luxusního hotelu.

Funkce 13 – Hrdina reaguje na činy budoucího dárce: Vivian se na popud Edwarda pokouší nakoupit pěkné a vhodné oblečení na plánovanou společenskou akci, ovšem bezúspěšně.

Funkce 14 – Hrdina dostává k dispozici kouzelný prostředek: Vivian přichází na pomoc manažer luxusního hotelu, který jí ukazuje, jak správně vystupovat na veřejnosti a jaké nakoupit oblečení.

Funkce 19 – Počáteční neštěstí nebo nedostatek jsou zlikvidovány: Vivian zažívá s Edwardem úžasný týden, na konci kterého mu vyznává lásku.

Funkce 20 – Hrdina se vrací: Vivian zklamána neopětováním své lásky Edwardem odchází po uplynutí týdne zpět do svého původního domova rozhodnuta odjet z města a změnit svůj život.

Funkce 27 – Hrdina je poznán: Edward si uvědomuje svou chybu a nachází dům, kde bydlí Vivian.

Funkce 31 – Hrdina se žení a nastupuje na carský trůn: Edward vyzná Vivian lásku, ta mu odpouští a zůstává s ním.

Podíváme-li se na členění funkcí jednajících osob u *Pretty Woman*, je patrné, že ne vždy se název funkce shoduje s uvedenými činy postav. Například funkce č. 31 je toho důkazem, Vivian se za Edwarda neprovdá, ale pouze s ním zůstává. Nicméně, aby se dalo Proppovo schéma použít, bylo nutné některé funkce přiřadit těm činnostem, které se sice s názvem funkce úplně neshodovaly, ale svou podstatou jí odpovídaly. Z rozložení funkcí u *Pretty Woman* byl vynechán také škůdce, i když se v samotném filmu nachází. Tím je Edwardův advokát, který působí Vivian různá příkoří po tom, co se dozví, jaký má původ a jakou moc má nad Edwardem. Ale i advokát je v samém závěru poražen, a to samotným Edwardem, který ho za hrubé chování vůči Vivian a také díky názorovým rozepřím propustí ze svých služeb.

V předchozích kapitolách jsme si stručně nastínili historický vývoj pohádkového příběhu o Popelce a vymezili si jeho nejdůležitější stabilní i proměnlivé aspekty. Uplatněním proppovské analýzy funkcí jednajících osob na literární verzi Popelky a její filmové podoby jsme se snažili poukázat na vzájemné shody, které všechny tři zmíněné příběhy vykazují. V následující části se zaměříme výhradně na verze filmové a pokusíme se je zhodnotit z perspektivy ekonomizace filmu a filmového turismu. Abychom tak mohli učinit, vymezíme nejprve některé základní pojmy marketingu, které následně uplatníme při rozboru a popisu jednotlivých filmových destinací.

3. Marketing

Jak uvádí definice marketingu dle Americké marketingové společnosti z roku 1985, „marketing je procesem plánování a naplňování koncepce, oceňování, propagace a distribuce myšlenek, výrobků a služeb, který směřuje k uskutečnění vzájemné výměny, uspokojující potřeby jedinců.“³⁶ Tato definice by se dala volněji vysvětlit tak, že hlavním cílem marketingu je, aby byl produkt dodán správnému segmentu zákazníků v pravý čas, na správném místě, za odpovídající ceny, s úměrnou propagací, a to lépe než od konkurence. Pro úspěšné fungování marketingu a dosažení co nejvyšší účinnosti je tedy nezbytné dobře poznat svého zákazníka, identifikovat jeho potřeby a ve správný čas na ně reagovat. K tomu jakákoliv organizace potřebuje informace a nástroje, jejichž prostřednictvím svých cílů dosáhne.³⁷ Tyto nástroje dohromady tvoří marketingový mix, který je jedním z klíčových pojmů marketingu. Aby mohl správně fungovat, je nutné respektovat vzájemnou vazbu mezi jednotlivými nástroji a dbát na jejich vyvážené uplatňování při řešení konkrétních situací. Nebude-li tomu tak a nějaké složce marketingového mixu bude věnována menší pozornost než složkám ostatním, může se stát, že tento oslabený prvek ohrozí, či dokonce zničí jinak velmi dobře připravenou akci. Právě proto by nemělo docházet k vylepšování dílčích prvků marketingového mixu samostatně, ale vždy v rámci celé skupiny. Mezi hlavní složky tvořící marketingový mix patří čtyři nástroje, které jsou díky počátečním písmenům jejich anglických názvů souhrnně označovány jako 4P. Jsou jimi produkt (product), distribuce (place), cena (price) a propagace (promotion).³⁸ Produkt vyjadřuje vše, co je zákazníkovi nabízeno, tedy celkovou nabídku. Distribuce zahrnuje dva komponenty – místo a čas, což znamená nabídnutí produktu zákazníkovi ve správný čas a na správném místě prostřednictvím správných distribučních cest. U ceny je důležitá její výše. Musí být stanovena tak, aby zákazníkovi přišla zajímavá či přiměřená a vyvolala v něm zájem o produkt. Jako poslední nesmí chybět propagace, díky níž se zákazník o produktu dozví.³⁹ Tyto čtyři složky marketingového mixu se ještě dále člení, a proto bývají označovány jako produktový, cenový, kontraktační, distribuční a marketingový mix.⁴⁰

Existence produktu je možná v podobě hmotné a nehmotné. Za hmotný produkt považujeme zboží a výrobek, nehmotným produktem je chápána například služba, zkušenost či myšlenka, která je zákazníkovi poskytována. Hmotný produkt na sebe váže řadu vlastností a doprovodných služeb a on sám také poskytuje zákazníkovi službu. Služby jsou také často prostředkem sloužícím k prodeji výrobků.⁴¹ V našem případě

³⁶ JOHNOVÁ, Radka a Jitka ČERNÁ. *Arts marketing: marketing umění a kulturního dědictví*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 243 s. ISBN 978-80-245-1276-1, str.9

³⁷ tamtéž

³⁸ BOUČKOVÁ, Jana. *Základy marketingu*. 3., nezměn. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, 220 s. ISBN 978-80-245-1169-6.

³⁹ JOHNOVÁ, Radka a Jitka ČERNÁ. *Arts marketing: marketing umění a kulturního dědictví*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 243 s. ISBN 978-80-245-1276-1.

⁴⁰ BOUČKOVÁ, Jana. *Základy marketingu*. 3., nezměn. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, 220 s. ISBN 978-80-245-1169-6.

⁴¹ JOHNOVÁ, Radka a Jitka ČERNÁ. *Arts marketing: marketing umění a kulturního dědictví*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 243 s. ISBN 978-80-245-1276-1.

(podíváme-li se tak např. na film) by hmotným produktem byl film, jehož doprovodnou službou pro zájemce o něj je, že ho mohou zhlédnout. Tato služba, tedy umožnění zhlédnutí filmu je naopak prostředkem, jak daný film prodat. Hmotné výrobky a služby s nimi spojené tak fungují ve vzájemné spolupráci, bez níž by ani jedna složka nemohla úspěšně fungovat.

Prostřednictvím distribuce zajišťujeme, že se produkt dostane k zákazníkovi v pravý čas a na správném místě. Nezbytnou úlohou distribučního mixu je proto vytvoření vhodných distribučních cest, jejichž tvorba se realizuje s ohledem na charakter trhu, typ produktů, povahu a cíle výrobce produktů a s přihlédnutím k mezičlánkům, které produkt distribuují. Během přípravy určité distribuční cesty musíme brát v potaz, že tato složka je přísně řízeným a organizovaným systémem, v jehož rámci musí docházet k neustálé koordinaci chování všech jejích účastníků.

Cena je z ekonomického pohledu hlavním faktorem, který ovlivňuje poptávku. Je velmi silným nástrojem, který se může stát důležitým prostředkem ovlivnění dlouhodobé úspěšnosti produktu či služby. Prostřednictvím ceny se regulují nejen proporce mezi nabídkou a poptávkou, ale lze díky ní také ovlivňovat konkurenceschopnost daného produktu. Cena s sebou nese i poskytování nejrozličnějších slev a srážek. Vždy se však při stanovení ceny musí brát ohled na stadium životního cyklu výrobku, na to, jaké skupině zákazníků na trhu je určen, a v neposlední řadě musí zohledňovat také všechny ostatní složky marketingového mixu.

Poslední složkou marketingového mixu 4P je propagace neboli komunikační mix. Hlavním úkolem komunikačního mixu je informovat spotřebitele a motivovat ho k učinění nákupu. Je jedním ze stěžejních prostředků komunikace mezi výrobcí produktů a služeb a současnými či potenciálními zákazníky. Komunikační mix je tvořen reklamou, podporou prodeje, sponzoringem, přímým prodejem a vztahy s veřejností. Význam těchto složek je závislý na povaze faktorů, které v daném momentu a v konkrétní oblasti působí. Těmito faktory jsou například rozsah trhu, počet a umístění současných a potenciálních zákazníků, charakter dodávaných produktů a služeb apod. Velmi důležitým prvkem komunikačního mixu je vztah s veřejností, protože právě s ním úzce souvisí úspěšnost či neúspěšnost námi nabízeného produktu či služby.

Pro účely naší práce doplníme, že v oblasti cestovního ruchu a destinačního managementu se zavádějí ještě další složky, které rozšiřují model 4P o další P. Jsou jimi lidé (people), tvorba balíků a služeb (packaging), programové určení balíků a služeb (programming) a spolupráce (partnership). Velmi významným prvkem tohoto odvětví jsou nejen jeho pracovníci, ale stejně tak i jeho klienti, jelikož jejich spokojenost je klíčová pro další existenci nabízené služby. Packaging, tedy zkompletování nabízených služeb cestovních kanceláří do balíčků a jejich programová specifikace (programming) vzájemně umožňují cestovním kancelářím zharmonizovat nabídku s poptávkou, což dává vzniknout profilaci na konkrétní zákaznický segment.⁴²

⁴² BOUČKOVÁ, Jana. *Základy marketingu*. 3., nezměň. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, 220 s. ISBN 978-80-245-1169-6.

3.1. Popelka jako produkt

V následující kapitole se budeme věnovat vymezení Popelky jako produktu. Produktem zde rozumíme jak film, tak i filmovou destinaci, což jsou dvě věci, které spolu velmi úzce souvisejí. Pro naše účely budeme uvažovat česko-německou filmovou pohádku *Tři oříšky pro Popelku*, která následující souvislost zobrazuje snad nejlépe.

3.1.1. Film

Produktem je v případě *Tři oříšky pro Popelku* samotný film, který byl a dodnes je velmi divácky oblíbeným příběhem. Každoročně *Tři oříšky pro Popelku* vysílají televizní stanice jak u nás v České republice, tak i v zahraničí – například na Slovensku, ve Švýcarsku, Rakousku a v Německu. Právě v poslední zmíněné destinaci, Německu, se tato filmová verze Popelky zčásti natáčela. Avšak nejen lidé z Německa a České republiky, odkud *Tři oříšky pro Popelku* pocházejí, mají k Popelce s Libuší Šafránkovou v hlavní roli kladný vztah. I ostatní výše zmíněné země si přejí tuto pohádku vidat na televizních obrazovkách, patří k jejich vánočním rituálům, během kterých ji každoročně sledují statisíce nadšených a stále věrných diváků. Tato Popelka není pohádkou, na kterou se lidé podívají jen jednou s tím, že po zhlédnutí už ji znají a není třeba se k ní vracet. Naopak, *Třem oříškům pro Popelku* jsou diváci věrní a často se k nim vrací. Rodiče z nostalgie, protože se jedná o pohádku, která je provází už dlouhá léta, děti proto, že *Popelka* je jednou z jejich nejoblíbenějších pohádek. Někdo také proto, že *Popelka*, vysílaná převážně na Vánoce k těmto svátkům patří, a bylo by tak jakýmsi prohrěškem ji nevidět. A proto jsou *Tři oříšky pro Popelku* stále tak úspěšné jako produkt. I po čtyřiceti letech od natočení je o něj pořád divácký zájem. Sledovanost *Tři oříšky pro Popelku*, potažmo diváckou úspěšnost, blíže dokumentuje tabulka číslo 2, uvádějící českou sledovanost z let 2010, 2011 a 2012.

Tabulka číslo 2 Televizní sledovanost *Tři oříšky pro Popelku*

Tři oříšky pro Popelku – televizní sledovanost		
Datum a rok vysílání	Počet sledujících diváků	Televizní stanice
24.12.2010	2 300 000 diváků	TV Nova
24.12.2011	1 600 000 diváků	TV Nova
24.12.2012	1 350 000 diváků	TV Nova

Zdroj: Autor

Zatímco v roce 2010 vidělo pohádku 2 300 000 diváků, v roce 2012 si ji pustilo „pouze“ 1 350 000 diváků. Důvod tohoto téměř milionového úbytku fanoušků *Tři oříšky pro Popelku* je připisován České televizi, která právě v letech 2010, 2011 a 2012 přišla s premiérami pohádek nových. V roce 2010 tak *Popelka* TV Nova soutěžila s pohádkou ČT *Peklo s princeznou*, kterou tehdy vidělo 1 800 000 diváků. V roce 2010 tak *Tři oříšky pro Popelku* se svou sledovaností 2 300 000 diváků vyhrály o celý půl

milion sledujících osob.⁴³ V roce 2011 Česká televize odvysílala televizní premiéru české pohádky *Micimutr*, která přilákala 2 266 000 diváků. Naproti tomu TV Nova a její *Popelku* si pustilo pouhých 1 600 000 diváků, což oproti loňskému roku znamenalo úbytek 600 000 sledujících. Zajímavostí je, že v obou pohádkách se v hlavní roli uvedla Libuše Šafránková a to jednak jako představitelka Popelky, tak jako představitelka Micimutr.⁴⁴ Rok 2012 byl pro *Tři oříšky pro Popelku* nejhorším z těchto vybraných let. Na Štědrý den ji vidělo 1 350 000 diváků. I tento rok *Popelka* prohrála s Českou televizí, která úplně poprvé odvysílala televizní pohádku *Dvanáct měsíčků*. Právě tu si pustilo 2 360 000 diváků, tedy téměř o jeden milion lidí více než sledovalo *Popelku*.⁴⁵ Ani milionový pokles divácké sledovanosti mezi lety 2010 a 2012 však *Popelce* všechny diváky nesebral a je zřejmé, že i přes nové pohádky vysílané Českou televizí si *Tři oříšky pro Popelku* stále své nejvěrnější diváky drží.

Že je film *Tři oříšky pro Popelku* i 39 let od natočení stále úspěšným produktem dokládá také fakt, že jej v roce 2009 vrátilo berlínské kino Babylon na filmové plátno. Kino Babylon ho v obnovené premiéře představilo po 35 letech od doby, kdy byl právě v tomto kině promítán poprvé. Česko-německá filmová pohádka s Libuší Šafránkovou a Pavlem Trávníčkem v hlavních rolích měla celosvětovou premiéru v Praze 1. listopadu 1973, ve Východním Německu až o téměř půl roku později, 8. března 1974. A právě tehdy, v roce 1974, dosáhlo berlínské kino Babylon s touto pohádkou druhých nejvyšších tržeb roku. V roce 2009 na projekci *Tři oříšky pro Popelku* v kině Babylon navázala i další německá města – pohádka se promítala od východoněmeckých Drážďan až po západoněmecký Kaiserlautern.⁴⁶

3.1.2. Destinační marketing

Je známo, že organizace zabývající se destinačním marketingem využívají film k propagaci svého regionu, případně k propagaci konkrétní oblasti či místa, kde se daný film natáčel. Roku 1986 označil J. Cohen mediální fikci za propagační nástroj turismu. Uvedl také, že v té oblasti sice nebyl proveden žádný empirický výzkum, ale sám přišel s teorií, že mediální fikce má jednoznačný vliv na turismus, i když ne na všechny jeho trhy. Jeho teorii podpořila i studie týkající se efektu filmu *The Sound of Music* na návštěvnost Salzburgu, která potvrdila, že více než polovina respondentů, kteří se vydali na cestu po stopách zmíněného filmu, uvedla film jako hlavní zdroj touhy po návštěvě rakouského města. Můžeme tak říci, že se jedná o vytvoření takzvané umělé poptávky po turismu prostřednictvím uměleckého díla, které se odehrává v reálných kulisách.

⁴³ ČTK. Nejsledovanější pořad televizních Vánoc: *Tři oříšky pro Popelku*. *Art.ihned.cz* [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://art.ihned.cz/c1-49015260-nejsledovanejsi-porad-televiznich-vanoc-tri-orisky-pro-popelku>

⁴⁴ LBP. Vánoční sledovanost: Triumf ČT! »Tři oříšky« pohořely, vládly nové pohádky!. *Ahaonline.cz* [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/67685/vanocni-sledovanost-triumf-ct-tri-orisky-pohorely-vladly-nove-pohadky.html>

⁴⁵ MAV. Štědrý den pro *Dvanáct měsíčků*: sledovanost 2,4 mil. *Mediaguru.cz* [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/2012/12/stedry-den-pro-dvanact-mesicku-sledovanost-24-mil/#.UaKf47VSGoN>

⁴⁶ BEZR, Ondřej. *Tři oříšky pro Popelku* se vrací do německých kin. *Kultura.idnes.cz* [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/tri-orisky-pro-popelku-se-vraceji-do-nemeckych-kin-fsb-/filmvideo.aspx?c=A091206_105545_filmvideo_ob#utm_source=idnes.cz&utm_medium=rss

Cohenovu teorii o vlivu filmu na turismus oblasti, ve které byl natáčen, potvrzuje i další výzkum, týkající se vlivu filmu na destinace Nového Zélandu. Novozélandské turistické organizace v roce 2000 uvedly, že 71 % dotázaných Novozélandčanů věří, že by filmy natáčené v této zemi mohly být použity jako prostředek destinační propagace. 58 % respondentů pak považuje použití filmů produkovaných na Novém Zélandu za důležité v oblasti turistické propagace. I zde je však nutné, aby byla propagace turismu dané oblasti prostřednictvím filmu cílena na správnou skupinu zákazníků.⁴⁷

Z pohledu filmové pohádky *Tři oříšky pro Popelku* je destinační marketing, jak se využití určité aktivity k propagaci konkrétní destinace nazývá, úzce spjat s filmovým turismem. Ten dané lokalitě přináší určité výhody i nevýhody. Pozitivní je například skutečnost, že filmový štáb vybral tu kterou lokalitu za hlavní místo pro natáčení svého filmu. To přináší výhody jak místu samotnému, tak obyvatelstvu, které v dané lokalitě žije. Pro oblast či konkrétní destinaci znamená natáčení filmu přínos slávy a reklamy. Jedná-li se o méně známé místo, benefitem pro něj je nové povědomí veřejnosti o něm. Do určené lokality se následně cestovními kanceláři pořádají výpravy nebo lidé za filmem putují sami „na vlastní pěst“. Dochází tak k ekonomickému rozvoji oblasti. Místním obyvatelům se otevírají nové možnosti a příležitosti, vznikají nová pracovní místa, pořádají se filmové festivaly a výstavy. Také se otvírají obchody se suvenýry, kde jsou filmoví fanoušci schopni utratit velké množství peněz. To vše oblasti velmi pomáhá, protože často je pak z turistů živa.

U filmového turismu bychom našli také jisté nevýhody. Týkají se sfér, ve kterých není dopad snadno měřitelný. Jedná se hlavně o dopady na životní prostředí, především co se dopravní situace týče. Většinou v oblasti dochází k zvýšení dopravy, což má negativní důsledek jak na ovzduší, tak na místní obyvatele, kteří jsou tím vystaveni (kromě zhoršené kvality vzduchu) i vyšší míře hluku. Může také docházet k přetížení dopravní sítě. Nová situace spěje i ke zvyšování cen, kdy místní obchodníci chtějí vydělat na nových turistech co nejvíce, ale neberou v potaz stávající obyvatelstvo zvyklé na předešlé ceny. Pokud není město/místo na nápor nových turistů dostatečně a dlouhou dobu předem připraveno, nemusí být pro lokální obyvatele nová situace jednoznačně kladná a dobře snesitelná. V souhrnu je však výsledek takový, že pozitivní dopady filmového turismu výrazně převyšují ty negativní, a tak jsou země/města/místa většinou ráda, že mohou být filmu základnou, a své lokality, stavby a prostranství filmařům ochotně a rádi poskytují.⁴⁸

3.1.3. Popelka z pohledu filmové destinace

I filmová pohádka *Tři oříšky pro Popelku* byla využita jako prostředek destinačního marketingu. S příběhem jsou spjata hlavně dvě místa, kde se filmová Popelka natáčela. Těmi jsou německý zámek Moritzburg a české město Švihov, v němž

⁴⁷ BEETON, Sue. *Film-induced tourism*. Buffalo: Channel View Publications, c2005, viii, 270 p. ISBN 18-454-1015-7.

⁴⁸ DVOŘÁKOVÁ, Anna, Eliška KRULISOVÁ a Zora ŠEBOVÁ. *Filmový turismus*. Praha, 2012. Seminární práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Jan Hanzlík.

se nachází stejnojmenný hrad. Tyto lokality však potenciál *Tři oříšky pro Popelku* využily zcela odlišně. Zatímco zámek Moritzburg je na Popelce závislý a téměř veškerá jeho turistika se odvíjí od ní, hrad Švihov je pravým opakem, o Popelce zde nenajdete téměř ani zmínku.

Moritzburg

Barokní zámek Moritzburg nacházející se v Německu nedaleko Drážďan je známým loveckým záměčkem vystavěným na uměle vytvořeném ostrově obklopeném rybníkem. Současná podoba barokního zámku pochází z roku 1733. Do povědomí veřejnosti se zámek Moritzburg dostal a jeho obliba u návštěvníků vzrostla hlavně po uvedení snímku *Tři oříšky pro Popelku* z roku 1973. Právě na schodech tohoto záměčku ztratila filmová Popelka svůj střevíček. Za dobu třiceti devíti let od natočení této slavné česko-německé pohádky se film stal součástí historie zámku. Od roku 2009, dokonce každoročně, láká v zimních měsících návštěvníky na tematickou výstavu, věnovanou právě tomuto oblíbenému filmu. Během čtyř sezón provozu výstavy s příhodným názvem *Tři oříšky pro Popelku* navštívilo záměček ležící mezi rybníky přes 450 000 návštěvníků.⁴⁹

Jelikož byla slavná filmová pohádka natočena v česko-německé koprodukci, a tudíž do rolí byli obsazeni jak čeští, tak němečtí herci, rozhodl se i zámek Moritzburg přizpůsobit svůj program tak, aby co nejvíce vyhovoval oběma národnostem. Prohlídka expozice je proto vytvořena v české i německé jazykové verzi, což cílové skupině návštěvníků, která je tvořena hlavně rodinami s dětmi a nadšenými dospělými jednotlivci, zajišťuje co možná nejvyšší komfort. Výstava je zaměřena na expozici originálních kostýmů herců a rekvizit, které v *Třech oříscích pro Popelku* navozovaly kouzelnou atmosféru. Součástí jsou také videoprojekce rozhovorů s protagonisty postav přibližující opravdové životy herců a okolnosti vzniku této filmové pohádky.⁵⁰ Letošní ročník nabídl návštěvníkům kromě expozice původních kostýmů také zážitek poslechu filmové hudby, kterou pro účely pohádky o Popelce složil český skladatel Karel Svoboda. Každý, kdo alespoň jednou viděl *Tři oříšky pro Popelku*, si tak jistě vybaví píseň „*Kdepak ty ptáčku hnízdo máš*“, nazpívanou v České republice i v Německu velmi oblíbeným zpěvákem Karlem Gottem a píseň „*Tři oříšky*“, které svůj hlas propůjčila Iveta Bartošová. Výstava dále představuje režiséra pohádky Václava Vorlíčka a jeho největší filmové úspěchy. Pro rodiny a děti je na zámku Moritzburg v zimní sezóně během trvání expozice *Tři oříšky pro Popelku* připraven také doprovodný program, který zahrnuje moritzburgský adventní kalendář, vánoční trh na záměckém ostrově, advent u majáku a v neposlední řadě také možnost zhlédnutí *Tři oříšky pro Popelku* v místním pohádkovém kině.⁵¹

⁴⁹ Tři oříšky pro Popelku. *Schloss-moritzburg.de* [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: http://www.schloss-moritzburg.de/cs/zamek_moritzburg/zamek_v_zime/

⁵⁰ ZÁHORKOVÁ, Jana. Na zámku u Drážďan připomínají legendární filmovou Popelku. *Kultura.idnes.cz* [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/vytvarne-umeni.aspx?c=A091013_114647_vytvarneum_jaz

⁵¹ Tři oříšky pro Popelku. *Schloss-moritzburg.de* [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: http://www.schloss-moritzburg.de/cs/zamek_moritzburg/zamek_v_zime/

Aby zámek nalákal co možná nejvyšší počet návštěvníků, pravidelně nabízí různá cenová zvýhodnění. Detailnější přehled znázorňuje tabulka číslo 3.

Tabulka číslo 3 - Vstupné na výstavu Tři oříšky pro Popelku platné od 10.11.2012 do 3.3.2013

Druh vstupného	Cena vstupenky
Základní vstupné	7,00 €
Zlevněné vstupné	3,50 €
1 dospělý + maximálně 2 děti (6-15 let)	7,00 €
2 dospělí + maximálně 4 děti (6-15 let)	14,00 €
Tarif pro skupiny (od 15 osob)	5,50 €
Tarif pro skupiny studentů	2,50 €
Povolení k fotografování	1,00 €
Dítě do 5 let	zdarma

Zdroj : Autor dle Vstupné a otevírací doba. *Schloss-moritzburg.de* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: http://www.schloss-moritzburg.de/cs/vstupne_a_otviraci_doba/

Pokud by měl zákazník přání konkrétního termínu a času prohlídky, zámek umožňuje zakoupení vstupenky na výstavu *Tři oříšky pro Popelku* ve vybraných předprodejních místech, ovšem za příplatek 2,50 – 3 eur ke každé vstupence.⁵² Vstupenku je možné získat také prostřednictvím sociální sítě Facebook, na které si zámek Moritzburg založil svou vlastní stránku. Na ní lze po otevření sekce „ticket shop“ lístek objednat a koupit.⁵³

Kromě cenově zvýhodněných vstupenek a speciálních předprodejních akcí se snaží zámek Moritzburg oslovit potenciální návštěvníky prostřednictvím již zmíněné sociální sítě Facebook. Svou facebookovou stránku zámek stále aktualizuje, někdy i vícekrát za den. V příspěvcích se tak objevují upozornění na právě probíhající a plánované výstavy na zámku, nové fotografie objektu a jeho okolí, ale také recenze návštěvníků, kteří už zámek navštívili. Fanoušci stránky tak mají dokonalý přehled o tom, co se na zámku aktuálně děje a jaké akce se uskuteční v budoucnu. Mimo sociální sítě Facebook na sebe Popelčin zámeček upozorňuje také prostřednictvím vlastních webových stránek, na kterých návštěvník nalezne vše, co potřebuje. Dozví se zde obecné informace o objektu a jeho stručnou historii, seznámí se se zimními a letními výstavami, zámeckým parkem, najde zde otevírací dobu zámku a ceny vstupného jednotlivých výstav. K dispozici je také mapa objektu, informace týkající se příjezdu na zámek a kontakty na pověřené pracovníky. Samozřejmostí je trojjazyčné provedení stránek, a tak si návštěvník může vybrat mezi češtinou, němčinou či angličtinou.

O atraktivitě destinace svědčí také fakt, že na místo natáčení pohádky o Popelce pořádají jednodenní zájezdy cestovní kanceláře, nabízející svým klientům jak prohlídku

⁵² Vstupné a otevírací doba. *Schloss-moritzburg.de* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: http://www.schloss-moritzburg.de/cs/vstupne_a_otviraci_doba/

⁵³ Zámek Moritzburg a Státní zámky, hrady a zahrady Saska. *Facebook.com* [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Zamek.Moritzburg?fref=ts>

zámku Moritzburg, tak výlet do nedalekých Drážďan. Zájezdy autobusem jsou pořádány v letních i zimních měsících, návštěvník si tak může vybrat tu expozici zámku, o kterou má větší zájem. Přitažlivosti zájezdu pro českého návštěvníka napomáhá také cena, která se u jednotlivých cestovních kanceláří pohybuje od 490 do 690 Kč. Cena zahrnuje dopravu, služby průvodce a pojištění cestovní kanceláře proti úpadku.⁵⁴ Pokud zájemce o návštěvu zámku nechce využít služby cestovních kanceláří, nemusí, na zámek se může dopravit sám. Může zvolit cestu autem, kdy se z Prahy do Drážďan dostane po dálnici A17 a z odbočky pak po zhruba 20 minutách dojezdí do Moritzburgu, kde pohodlně zaparkuje na velkém parkovišti přímo před zámkem. Nelze opomenout ani možnost cesty na moritzburský zámek vlakem, který staví na nádraží Dresden–Neustadt, odkud návštěvník pojedí linkovým autobusem 326 až do zastávky Schloss Moritzburg nacházející se v bezprostřední blízkosti cílové destinace.⁵⁵

Švihov

Tři oříšky pro Popelku se natáčely i na českém Švihově – gotickém vodním hradu nacházejícím se ve stejnojmenném městě v Plzeňském kraji. Hrad má bohatou historii – jeho stavba, zahájená na příkaz Půty Švihovského z Rýzmburka, počala v roce 1480 a dokončena byla roku 1489. Na celkovém dokončení, převážně dostavbě opevnění se podílel také významný architekt Benedikt Ried. V průběhu dlouhé historie tohoto objektu hrad vlastnilo několik rodů. Posledním majitelem byl rod Černínů, kterým hrad patřil až do roku 1945, kdy byl zestátněn. Český stát se v roce 1950 pustil do rozsáhlé rekonstrukce objektu a po dalších opravách vynucených povodněmi v roce 2002 hrad představil v podobě, jaká je známa nyní.⁵⁶ Švihov nabízí dvě prohlídkové trasy – Hrad a Kuchyni. Program je přizpůsoben především milovníkům historie hradů a zámků, rodinám s dětmi a školám. Návštěvám škol věnují na Švihově poměrně velkou pozornost – jsou zde hrána divadla či se pořádají tvořivé dílny.

Mateřským a základním školám přizpůsobil hrad Švihov také cenu vstupného, které se pohybuje od 20 do 60 Kč v závislosti na zvoleném prohlídkovém programu. Bližší informace podává tabulka číslo 4.

Tabulka číslo 4 - Hrad Švihov – vstupné pro školy

Druh vstupného	Cena vstupenky na osobu
Mateřská škola – prohlídka 30 minut	20 Kč
Základní škola (1. a 2. třída) – prohlídka 45 minut	40 Kč
Základní a střední škola – tematický výklad	60 Kč

⁵⁴ Drážďany a zámek Moritzburg z pohádkové Popelky. *Kellnerck.cz* [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: <http://www.kellnerck.cz/zajezd/drazdany-a-zamek-moritzburg-z-pohadkove-popelky-257>

⁵⁵ Příjezd. *Schloss-moritzburg.de* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.schloss-moritzburg.de/cs/prijezd/>

⁵⁶ Historie hradu. *Hrad-svihov.cz* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.hrad-svihov.cz/historie-hradu.php>

Zdroj: Autor dle CENÍK VSTUPNÉHO A SLUŽEB. *Hradsvihov.cz* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.hradsvihov.cz/oteviraci-doba-cenik-rad/cenik-vstupneho-a-sluzeb/>

Pro ostatní návštěvníky se ceny různí – podle zvoleného prohlídkového okruhu. Uvedenou skutečnost dokumentuje tabulka číslo 5.

Tabulka číslo 5 - Obecného vstupné vodního hradu Švihov

OBEZNÉ VSTUPNÉ					
NÁVŠTÉVNICKÝ OKRUH	VÝKLAD V ČESKÉM JAZYCE			VÝKLAD V CIZÍM JAZYCE**	
	ZÁKLADNÍ	ZLEVNĚNÉ	RODINNÉ*	ZÁKLADNÍ	ZLEVNĚNÉ
HRAD	90,- Kč	60,- Kč	250,- Kč	180,- Kč	120,- Kč
KUCHYNĚ	70,- Kč	50,- Kč	190,- Kč	140,- Kč	100,- Kč
OBA OKRUHY	130,- Kč	80,- Kč	390,- Kč	260,- Kč	160,- Kč
SEZÓNNÍ VÝSTAVY	40,- Kč	20,- Kč	x	x	x

* RODINNÉ VSTUPNÉ PLATÍ PRO 2 DOSPĚLÉ OSOBY + AŽ 3 DĚTI DO 15 LET
 ** KONEČNÁ CENA VČETNĚ PŘÍPLATKU ZA VÝKLAD V CIZÍM JAZYCE

Zdroj: CENÍK VSTUPNÉHO A SLUŽEB. *Hradsvihov.cz* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.hradsvihov.cz/oteviraci-doba-cenik-rad/cenik-vstupneho-a-sluzeb/>

Stejně jako na zámku Moritzburg, i na Švihově poskytují slevy na vstupenky. Zlevněné vstupné lze uplatnit na děti ve věku 6 – 15 let, studenty do 26 let, seniory nad 65 let a držitele karet ZTP a ZTP/P.

Na rozdíl od německého Moritzburgu, město a hrad Švihov potenciál filmu vůbec nevyužily pro svou propagaci a o Popelce byste zde nenašli téměř žádnou zmínku. Jediným místem, kde je možné se o Popelce dozvědět, jsou webové stránky hradu Švihov, kde po „rozkliknutí“ odkazu „Zajímavosti...“ najdete krátkou poznámku o tom, že se na zdejší hradě *Tři oříšky pro Popelku* natáčely.⁵⁷ Přitom právě zde se odehrávalo velké množství scén z filmu. Hrad Švihov v pohádce představoval statek, na němž Popelka žila s macechou a nevlastní sestrou Dorou. Právě na statku nakonec princ našel svoji Popelku, která k němu přijela na koni Juráškově. Aby se zde mohlo natáčet, museli filmaři přistavět k hradu dřevěné schody, kudy se vcházelo do Popelčina stavení. To se však při návštěvě hradu Švihov nedozvíte, průvodci tuto informaci nesdělují, jelikož hrad je orientován na klasický prohlídkový provoz, nikoli na *Tři oříšky pro Popelku*. Tomu odpovídá i propagace, která je uskutečňována prostřednictvím oficiálních webových stránek hradního objektu. Na nich návštěvník najde vše kromě popisu historického vývoje hradu. Jednoznačným kladem stránek je možnost zobrazení v pěti světových jazycích, což odráží orientaci na široké spektrum národností. Vodní hrad Švihov je také zapojen do řady projektů, které pomáhají rozšiřovat povědomí veřejnosti o něm. Jedná se například o projekty Hradozámecká noc, (Ne)tušené souvislosti, Hradní stezka či Hradý.cz. Švihovu byla založena také vlastní stránka na

⁵⁷ TŘI OŘÍŠKY PRO POPELKU. *Hradsvihov.cz* [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: <http://www.hradsvihov.cz/zajimavosti/tri-orisky-pro-popelku/>

sociální síti Facebook, kterou však není snadné najít, jelikož se jich pod stejným názvem nachází na sociální síti několik. Stránka není nijak výrazně využívána k propagaci objektu. Facebookový profil vodního hradu obsahuje pouze adresu, telefonní kontakt, otevírací dobu, mapku a fotografie, na kterých je zachycen interiér a exteriér objektu. Jediná zmínka, která zde byla věnována *Třem oříškům pro Popelku* byla pozvánka na veřejnou besedu s filmovým režisérem pohádky Václavem Vorlíčkem s tematickým názvem „Po stopách Tří oříšků pro Popelku“ konanou 6. října 2012 v hradní konírně.⁵⁸ Nutno podotknout, že ani přilehlé oblasti Švihova, kde také probíhalo natáčení, nijak nevyužívají film pro vlastní propagaci. Pokud tedy chce filmový fanoušek *Tří oříšků pro Popelku* navštívit místa, která viděl v pohádce, musí tak v České republice učinit sám „na vlastní pěst“.

Hrad a jeho blízké okolí mají poměrně dobrou dopravní dostupnost. Na výlet za zážitkem se návštěvník může vydat autem, se kterým zaparkuje na náměstí vzdáleném pouhých 50 metrů od hradu. Kromě auta je možné použít také vlak stávící v zastávce Švihov u Klatov, od které je to k hradu pěší chůzí asi 20 minut. Do Švihova Vás dovezou i autobusy, které stávají na náměstí vzdáleném 5 minut chůze od hradu. Výlet je možné realizovat také na kole či pěšky, Švihov se nachází na křižovatce cykloturistických a turistických tras. Poslední možnou variantou je doprava vlastní rekreační lodí, kterou se dá po řece Úhlavě ke švihovskému hradu doplnout.⁵⁹

Kromě městečka a hradu Švihov se zájemce může vydat do nedalekého Mezihoří, kde ve stodole Popelka louskala oříšky pod dohledem sovy Rozárky, nebo například k rybníku u Mezihoří, kde macecha s dcerou Dorou spadly v samém závěru filmu s kočárem do ledové vody.⁶⁰

Srovnáme-li tedy dvě hlavní výše uvedené filmové destinace, je na první pohled zřejmé, kde Popelku pro účely své propagace a nalákání turistů využili lépe. Oním místem je německý zámek Moritzburg, na který se každoročně v zimní sezóně v době výstavy *Tři oříšky pro Popelku* jezdí podívat desetitisíce českých a německých turistů, ale i návštěvníků z dalších evropských zemí.

Walt Disney World

Aby byl výčet destinací spjatých s Popelkou kompletní, uveďme ještě Walt Disney World, nacházející se ve Spojených státech amerických na Floridě v Orlandu. Zábavní park Walt Disney World o rozloze 101 km² byl stavěn od roku 1967. V roce 1971 byl zahájen jeho provoz otevřením prvního tematického parku nazvaného Magic Kingdom Park. Součástí komplexu jsou také další 3 tematické parky, 2 vodní parky, 5 golfových hřišť, hotely, obchody a nejrůznější gastronomická zařízení. Walt Disney

⁵⁸Švihov - vodní hrad. Facebook.com [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Svihov?fref=ts>

⁵⁹JAK SE K NÁM DOSTANETE?. Hradsvihov.cz [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.hradsvihov.cz/jak-se-k-nam-dostanete/>

⁶⁰LAUDIN, Radek. Víte, kde Popelka ztratila střevíček? Výlet do pohádky. Cestovani.idnes.cz [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/vite-kde-popelka-ztratila-strevicek-vylet-do-pohadky-p03-po-cesku.aspx?c=A080613_093415_igcechy_tom

World je orientován na masovou návštěvnost, a proto jsou jeho cílovou skupinou mimo děti, pro které byl park určen především, lidé všech věkových kategorií. Své pobočky má park kromě USA také v Paříži, Hongkongu a Tokiu, kde jsou parky známy pod názvem Disneyland. Floridský zábavní park je poskládán z atrakcí tematicky se týkajících většiny filmů Walta Disneyho, ale právě Popelce je zde věnován poměrně velký prostor. V části parku nazvané Magic Kingdom Park je postaven Popelčin honosný zámek, který už na první pohled udivuje podobností se zámek kresleným. Zámek je obklopen udržovanou zahradou tvořenou růžovými keři. Při vstupu do zámku je návštěvníkům nabízeno velké množství aktivit. Bibbidi Bobbidi Boutique – salón krásy pro děti nabízí malým návštěvníkům spoustu služeb od úpravy účesu v kadeřnictví až po úplnou proměnu v Popelku či prince. Dětem jsou k dispozici profesionální kadeřnice, vizážistky a stylisté, kteří z dítěte udělají jeho oblíbenou pohádkovou postavu. To však není vše. V Popelčině zámku se také můžete občerstvit v restauraci umístěné v hlavním královském sálu, dále je zde nabídka fotografování přímo s Popelkou, či se zde můžete zasnoubit a požádat svou partnerku o ruku jako v pohádce. Zásnubní balíček služeb zahrnuje večeři, skleněný střevíček na polštářku vykládaném plátky růží, který se nevěstě nazouvá, dezert ve tvaru střevíčku a na závěr přípitek nealkoholickým šampaňským. Vše je navíc zachyceno místními fotografy, a tak zasnoubenému páru zůstane vzpomínka na tento den.

Od výjimečnosti aktivit se také odvíjí vstupné, které je poněkud vyšší. Ceny vstupenek blíže zobrazuje tabulka číslo 6.

Tabulka číslo 6 - Vstupné Walt Disney World 2013

Druh vstupenky	Cena dítě 10+ let/dospělý	Cena dítě 3 – 9 let
Tematické parky – 4 denní vstup	\$256	\$239
Vstupenka na speciální události	\$55-62	\$54-57
Roční pas	\$574	\$574
Roční pas premium	\$699	\$699
Vodní parky – 1 denní vstup	\$52	\$44

Zdroj: Autor dle *Disneyworld.disney.go.com* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <https://disneyworld.disney.go.com/>

Chystá-li se návštěvník starší desíti let do Walt Disney Worldu, konkrétně do Magic Kingdom Parku, musí si zakoupit čtyřdenní vstupenku vycházející na 256 dolarů, pro dítě od 3 do 9 let pak na 239 dolarů. Za tuto cenu je dovoleno návštěvníkovi vstoupit do parku celkem čtyřikrát, vždy s maximální přestávkou čtrnácti dnů mezi jednotlivými návštěvami. V ceně vstupného je zahrnut neomezený vstup na jakoukoliv atrakci v Magic Kingdom Parku a to od 9 hodin od rána až do 1 hodiny v noci. Některé aktivity, jako například zásnuby a hostiny v Popelčině paláci však v ceně nejsou, a zákazník si je musí k celkové ceně vstupenky připlatit. Vstupenka do vodního parku je

placena zvlášť a vždy se jedná pouze o jednodenní návštěvu. Vstupné pro děti starší deseti let a dospělé stojí 52 dolarů, děti od 3 do 9 let platí 44 dolarů.⁶¹ Kromě vstupu zdarma pro děti mladší tří let a nižšího vstupného pro děti do 9 let (včetně), poskytuje Walt Disney World pouze jednu slevu, a to residentům státu Florida. Ti si mohou zakoupit 3 denní pas do jakéhokoliv tematického parku za zvýhodněnou cenu 119 dolarů. Pokud by rádi absolvovali jeden den navíc, k zakoupenému pasu připlatí 10 dolarů. Speciálním programem jsou roční pasy zahrnující neomezený roční vstup do všech parků Walt Disney Worldu včetně 5 golfových hřišť, která jsou součástí objektu. Veškeré vstupenky je samozřejmě možné zakoupit jak přímo na místě, tak přes internet prostřednictvím oficiálních webových stránek resortu.

Jelikož je Walt Disney World velkým a celosvětově proslulým komplexem, je této skutečnosti přizpůsobena i propagace. Do jisté míry „dělají reklamu“ Walt Disney Worldu sami návštěvníci, kteří prostřednictvím word-of-mouth neboli šeptandy předávají svoje dojmy a zkušenosti z návštěvy parku ostatním lidem, kteří v komplexu ještě nebyli. Protože se jedná o zahraniční objekt, zaměříme se na dva hlavní způsoby, jak se o něm lidé mohou dovědět. Těmi jsou webové stránky Walt Disney Worldu a jeho facebookový profil. Oficiální internetové stránky jsou velmi propracované a pro téměř jakéhokoliv jejich návštěvníka snadno přehledné. Najde zde informace o vstupenkách a jejich cenách, o parcích a nabídce jejich aktivit, o ubytování v areálu Walt Disney Worldu a o dalších zprostředkovaných aktivitách od golfu a jiných sportů až po wellness centra. Samozřejmostí jsou kontakty na příslušné resorty parku, jejich mapky, rezervace a nákup vstupenek on-line a informace, jak se návštěvník k Walt Disney Worldu dostane.⁶² Podívejme se také na sociální síť Facebook, na které se Walt Disney World též prezentuje. Facebookových stránek je tu však pod stejným názvem velké množství, a proto je poměrně těžké určit, která ze stránek je oficiální. Bereme tedy jako hlavní stránku profil, na kterém má Walt Disney World nejvíce příznivců. Těch je téměř 12,5 milionu. Na této stránce jsou sdíleny fotografie a videa zachycující jak resort, tak jeho návštěvníky. Stránky jsou průběžně aktualizovány během celého dne, jejich příznivci tak mají neustálý přehled o tom, co se ve Walt Disney Worldu děje a jaké akce jsou plánovány. Na facebookovém profilu najdete také obchod, ve kterém si můžete objednat věci, tematicky se týkající filmů ze studia Walta Disneyho. Kromě výše popsaných skutečností obsahují stránky ještě odkazy, které vás po „kliknutí“ na ně přesměrují na facebookové stránky všech parků spadajících do Walt Disney Worldu.⁶³

Pro přiblížení Walt Disney Worldu neameričanům byly otevřeny mimo USA další pobočky. Zájemci si tak mohou užít atrakce v Disneylandech postavených v několika vybraných městech světa. Pro Evropany je nejlépe dostupný Disneyland v Paříži, který je zároveň jediným parkem „disneyovského“ typu v Evropě.

⁶¹ Magic Kingdom® Park. *Disneyworld.disney.go.com* [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: <https://disneyworld.disney.go.com/destinations/magic-kingdom/>

⁶² *Disneyworld.disney.go.com* [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <https://disneyworld.disney.go.com/>

⁶³ Walt Disney World. *Facebook.com* [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/WaltDisneyWorld?fref=ts>

Porovnávat tři výše uvedené destinace je poměrně obtížné pro jejich odlišný charakter. Walt Disney World je souborem atrakcí různého typu, které jsou určeny široké veřejnosti z celého světa, jelikož se vychází z předpokladu, že díky celosvětové proslulosti filmů Walta Disneyho a obecnému povědomí o nich, si k němu zákazníci z kterékoliv části světa najdou cestu. Není balíčkem služeb pouze pro rodiny s dětmi, kde děti Disneyho filmy žijí a ztotožňují se s kreslenými postavičkami. Walt Disney World a Disneylandy navštěvují i lidé, kteří se chtějí jen pobavit a zažít dobrodružství na vzrušujících a monumentálních atrakcích. Oproti tomu zámek Moritzburg je přizpůsoben převážně klientům, kteří se vydají na prohlídku hlavně díky tomu, že *Tři oříšky pro Popelku* jsou jejich oblíbenou pohádkou a vidí v ní kus dětství. Přijedou se podívat, kde se filmová Popelka natáčela, a znovu prožívají její příběh. Škoda jen, že se stejné pocty Popelce nedostalo na Švihově a v jeho blízkém okolí, kam by se lidé, kdyby o natáčení věděli, patrně jezdili dívat více.

Závěr

V závěru naší práce zhodnotíme platnost hypotéz, které jsme si stanovili. Prvním předpokladem bylo, že v moderních filmových verzích příběhu o Popelce cílených na dospělé diváky se vytrácí pohádkovost a výrazně se tak mění charakter filmového produktu. Tato hypotéza se potvrdila jen částečně. V práci jsme se zabývali filmem *Pretty Woman*, který je určen převážně dospělým divákům. Lze rozhodně konstatovat, že tento příběh není kouzelnou pohádkou, neboť neobsahuje žádné magické prostředky, které jsou pro klasickou Popelku charakteristické. Podrobnější analýza z perspektivy proppovské morfologie pohádky však ukázala, že tento film obsahuje řadu pohádkových prvků, tzv. funkcí, které jsou pohádce vlastní. Některé z nich se projevují ve zcela typické podobě, jiné se projevují v podobě skrytější, v každém případě lze ale říci, že tyto prvky jsou v daném filmu přítomny.

Druhá hypotéza předpokládá, že cílovou skupinou pro filmový turismus zaměřený na objekty, kde se točily pohádky, jsou výhradně děti. Také tento předpoklad se potvrdil jen částečně. Ačkoliv jednotlivé destinace nabízejí řadu prvků atraktivních pro děti (pohádkové kostýmy, promítání *Tří oříšků pro Popelku* v zámeckém kině, dětská divadelní představení na Švihově, tvořivé dílny, fotografování s Popelkou či samotné přeměny dětí v pohádkové postavy), nabídka je cílena i na dospělé návštěvníky, neboť obsahuje i náročnější zábavní aktivity (videoprojekce rozhovorů s herci, poslech filmové hudby, představení filmografie režiséra, prohlídky historických částí hradu apod.). Hodnocené destinace se ovšem v tomto ohledu liší. Zatímco saský Moritzburg je zaměřen převážně na prezentaci předmětů tematicky se týkajících filmové pohádky a navození kouzelné pohádkové atmosféry, komplex Walt Disney World je spíše než na pohádku orientován na zprostředkování zábavy návštěvníkovi bez ohledu na věk. Švihovský hrad lze z tohoto pohledu zhodnotit jen obtížně, jelikož s Popelkou, kromě místa natáčení, má společného velmi málo.

Poslední hypotézou je tvrzení, že v destinačním marketingu západních zemí je filmový příběh o Popelce využíván lépe než v prostředí českém. Tato hypotéza se jednoznačně potvrdila. V České republice nedokázaly filmové destinace potenciál Popelky nijak zužitkovat, a tak veškeré stopy vedoucí k *Třem oříškům pro Popelku* musí případný zájemce objevit sám. Oproti tomu v Německu je celý destinační marketing založen právě na zmíněné pohádce a nutno říci, že nebýt jí, návštěvníci by na zámek Moritzburg nejspíše nejezdili v tak hojném počtu. Spojené státy americké příběhem o Popelce spíše jen ozvlášťují řadu nejrozličnějších aktivit a atrakcí, a svou nabídkou tak uspokojují široké spektrum návštěvníků.

Tato práce by mohla poskytnout i určitý výstup pro praxi – konkrétně pro management hradu Švihov jako návod k využití potenciálu Švihova jako filmové destinace. Takovýto projekt by však bylo nutné podrobně rozpracovat jako podnikatelský záměr, a to už by bylo předmětem jiné práce.

Seznam použitých pramenů

Literatura:

PROPP, Vladimir Jakovlevič. Morfologie pohádky a jiné studie. Vyd. tohoto souboru 2. Editor Hana Šmahelová. Překlad Miroslav Červenka, Marcela Pittermannová. Jinočany: H, 2008, 343 s. ISBN 978-80-7319-085-9.

ČEŇKOVÁ, Jana. Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 171 s. ISBN 80-7367-095-X.

JOHNOVÁ, Radka a Jitka ČERNÁ. Arts marketing: marketing umění a kulturního dědictví. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 243 s. ISBN 978-80-245-1276-1.

BOUČKOVÁ, Jana. Základy marketingu. 3., nezměn. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, 220 s. ISBN 978-80-245-1169-6.

BEETON, Sue. Film-induced tourism. Buffalo: Channel View Publications, c2005, viii, 270 p. ISBN 18-454-1015-7.

ČÁSTKOVÁ, Patricie. Gioachino Rossini, Popelka. Vyd. Brno: Národní divadlo Brno, 2010, 102 s.

PERRAULT, Charles. Pohádky matky Husy. 2. vyd. Praha: Albatros, 1989, 126 s. ISBN 13-215-KMČ-89.

GRIMM, Jacob a Wilhelm GRIMM. Pohádky bratří Grimmů. Vyd. 2. [i.e. 3. vyd.]. Překlad K Hermann, H Nováková, K Pavlíková. Ilustrace Hedvika Vilgusová. Praha: Aventinum, 20002012, 192 s. ISBN 978-80-7151-205-9.

ERBEN, Karel Jaromír. Pohádková kytice. 1. vyd. Praha: Albatros, 1980, 390 s. ISBN 13-129-KMČ-80.

Elektronické knihy:

NĚMCOVÁ, Božena. Slovenské pohádky a pověsti II [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. 2013-04-07]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/70/slovenske_pohadky_II.pdf>.

NĚMCOVÁ, Božena. O Popelce [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012 [2013-04-13]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/77/08/o_popelce.pdf>

Ostatní zdroje:

DVOŘÁKOVÁ, Anna, Eliška KRULIŠOVÁ a Zora ŠEBOVÁ. *Filmový turismus*. Praha, 2012. Seminární práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Jan Hanzlík.

Internetové zdroje:

MOTÝLOVÁ, Ivana. Futuristický balet Popelka se premiérově představil na scéně Národního divadla. In: Topzine.cz [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/futuristicky-balet-popelka-se-premierove-predstavil-na-scene-narodniho-divadla>

LESKOVSKÝ, Jan. Rozporuplná Popelka G.Rossiniho v Brně. Operaplus.cz [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/rozporuplna-popelka-g-rossiniho-v-brne/>

REITTEREROVÁ, Vlasta. Nová Rossiniho Popelka ve Vídeňské státní opeře. OPERAPLUS.CZ. [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://operaplus.cz/nova-rossiniho-popelka-ve-videnske-statni-opere/>

HRDINOVÁ. Popelka ukončila přenosy z newyorské Metropolitní opery. Novinky.cz [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/kultura/168606-popelka-ukoncila-prenosy-z-newyorske-metropolitni-opery.html>

PR. Dnes v Oku: Popelka z londýnské opery. Protisedi.cz [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.protisedi.cz/article/dnes-v-oku-popelka-z-londynske-opery>

Rocková opera Popelka. Jbpraha.cz [online]. [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: <http://www.jbpraha.cz/projekty/openhouse/rock-opera/>

Cinderella. Rnh.com [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.rnh.com/show/22/Cinderella>

Ppc.broadway.com [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://ppc.broadway.com/shows/cinderella/story/>

SLADKÝ, Vítězslav. Muzikálová Popelka rozlouskne své oříšky v Těšínském divadle. Musical-opereta.cz [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.musical-opereta.cz/muzikalova-popelka-rozlouskne-sve-orisky-v-tesinskem-divadle>

Muzikál na ledě – světový unikát. Popelkanaled.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://popelkanaled.cz/show/muzikal-na-lede/>

KRATOCHVÍLOVÁ, Renata. Láska je nad všechna kouzla aneb Popelka na ledě. Musicalnet.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://musicalnet.cz/recenze-a-clanky/1454-laska-je-nad-vsechna-kouzla-aneb-popelka-na-lede>

JÍROVÁ, Kateřina. Popelka z cukrárny. I-divadlo.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.i-divadlo.cz/recenze/popelka/popelka-z-cukrarny>

Popelka. Csfed.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csfed.cz/film/33887-popelka/>

Popelka II: Splněný sen (video film). Csfed.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csfed.cz/film/94988-popelka-ii-splneny-sen/>

Popelka 3: Ztracena v čase (video film). Csfed.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csfed.cz/film/225789-popelka-3-ztracena-v-case/>

Pretty Woman. Csfed.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csfed.cz/film/6486-pretty-woman/>

Popelka (TV film). Csfed.cz [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.csfed.cz/film/173953-popelka/>

ČTK. Nejsledovanější pořad televizních Vánoc: Tři oříšky pro Popelku. Art.ihned.cz [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://art.ihned.cz/c1-49015260-nejsledovanejsi-porad-televiznich-vanoc-tri-orisky-pro-popelku>

LBP. Vánoční sledovanost: Triumf ČT! »Tři oříšky« pohořely, vládly nové pohádky!. Ahaonline.cz [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/67685/vanocni-sledovanost-triumf-ct-tri-orisky-pohorely-vladly-nove-pohadky.html>

MAV. Štědrý den pro Dvanáct měsíčků: sledovanost 2,4 mil. Mediaguru.cz [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/2012/12/stedry-den-pro-dvanact-mesicku-sledovanost-24-mil/#.UaKf47VSgoN>

BEZR, Ondřej. Tři oříšky pro Popelku se vrací do německých kin. Kultura.idnes.cz [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://kultura.idnes.cz/tri-orisky-pro-popelku-se-vraceji-do-nemeckych-kin-fsb->

/filmvideo.aspx?c=A091206_105545_filmvideo_ob#utm_source=idnes.cz&utm_medium=rss

Tři oříšky pro Popelku. Schloss-moritzburg.de [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: http://www.schloss-moritzburg.de/cs/zamek_moritzburg/zamek_v_zime/

ZÁHORKOVÁ, Jana. Na zámku u Drážďan připomínají legendární filmovou Popelku. Kultura.idnes.cz [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/vytvarneumeni.aspx?c=A091013_114647_vytvarneum_jaz

Vstupné a otevírací doba. Schloss-moritzburg.de [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: http://www.schloss-moritzburg.de/cs/vstupne_a_oteviraci_doba/

Vstupné a otevírací doba. Schloss-moritzburg.de [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: http://www.schloss-moritzburg.de/cs/vstupne_a_oteviraci_doba/

Zámek Moritzburg a Státní zámky, hrady a zahrady Saská. Facebook.com [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Zamek.Moritzburg?fref=ts>

Drážďany a zámek Moritzburg z pohádkové Popelky. Kellnerck.cz [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: <http://www.kellnerck.cz/zajezd/drazdany-a-zamek-moritzburg-z-pohadkove-popelky-257>

Příjezd. Schloss-moritzburg.de [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.schloss-moritzburg.de/cs/prijezd/>

Historie hradu. Hrad-svihov.cz [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.hrad-svihov.cz/historie-hradu.php>

CENÍK VSTUPNÉHO A SLUŽEB. Hradsvihov.cz [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.hradsvihov.cz/oteviraci-doba-cenik-rad/cenik-vstupneho-a-sluzeb/>

TŘI OŘÍŠKY PRO POPELKU. Hradsvihov.cz [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: <http://www.hradsvihov.cz/zajimavosti/tri-orisky-pro-popelku/>

Švihov - vodní hrad. Facebook.com [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Svihov?fref=ts>

JAK SE K NÁM DOSTANETE?. Hradsvihov.cz [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.hradsvihov.cz/jak-se-k-nam-dostanete/>

LAUDIN, Radek. Víte, kde Popelka ztratila střevíček? Výlet do pohádky. Cestovani.idnes.cz [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/vite-kde-popelka-ztratila-strevicek-vylet-do-pohadky-p03-/po-cesku.aspx?c=A080613_093415_igcechy_tom

Disneyworld.disney.go.com [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <https://disneyworld.disney.go.com/>

Magic Kingdom® Park. Disneyworld.disney.go.com [online]. [cit. 2013-05-18]. Dostupné z: <https://disneyworld.disney.go.com/destinations/magic-kingdom/>

Walt Disney World. Facebook.com [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/WaltDisneyWorld?fref=ts>

Seznam tabulek

Tabulka číslo 1 – Funkce jednajících osob dle Vladimira Jakovleviče Proppa.....	17
Tabulka číslo 2 – Televizní sledovanost Tří oříšků pro Popelku.....	24
Tabulka číslo 3 – Vstupné na výstavu Tři oříšky pro Popelkuplatné od 10.11.2012 do 3.3.2013.....	28
Tabulka číslo 4 – Hrad Švihov – vstupné pro školy.....	29
Tabulka číslo 5 – Obecné vstupné vodního hradu Švihov.....	30
Tabulka číslo 6 – Vstupné Walt Disney World 2013.....	32